

"PROLETAREC"
je delavski list
za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

NO.—ST. 1179.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL. 17. APRILA (APRIL 17,) 1930.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXV.

PROLETAREC BO IMEL 1. MAJA 32 STRANI

OKROG STO RAZLIČNIH SPISOV IN MNOGO SLIK BO V NJEMU

To bo po obsegu in vsebinu največja številka v zgodbini "Proletarca".

Veliko sotrudnikov je poslalo opise o agitaciji in drugem iz naselbin.—Izdaja bo bogato ilustrirana.—Angleški del bo imel osem strani.

Jubilejna številka "Proletarca", ki bo izdana k njegovemu petindvajsetletnici, bo obsegala dve sto štiriindvajset kolončankov, opisov, novel, pesmi, slik in oglasov, ali dvainštideset strani te velikosti. Tiskana bo na boljšem papirju, kakršnega se rabi pri tiskanju knjig.

Po obsegu in gradivu bo tolkšna, kakor skoro ves prvi letnik "Proletarca", in obsežnejša kot katerakoli prvomajska številka dobesedno, dasi so ene imele nad 80 strani.

Jubilejna številka "Proletarca" bo večja, kot katerakoli posamezna izdaja jugoslovenskih delavskih listov tu ali v strem kraju od njihovega postanka do danes. To pomeni uspeh —to je resnice uspeh sodelovanja mnogih.

Na sedmi strani v tej številki je nekoliko pregleda o vsebinah, ki jo bo imela. Razposlana bo ob času, da jo naročniki dobre do 1. maja in jo bodo lahko razdelili med udeležence priredb in na sejah.

Ker je to pač list, ki je posvečen delavskemu gibanju, in ker se bo s slavnostno izdajo proslavilo 25-letnico lista in 20-letnico JSZ, je umevno, da bo gradivo v glavnem služilo temu namenu ter nudilo poleg drugega bogat zgodovinski pregl delna naših pionirjev in vseh, ki so nadaljevali za njimi.

Vseh spisov, ki smo jih prejeli do zdaj za objavo v tej številki, je okrog sto.

Dasi je v deželi velika brezposelnost, naročila zadovoljivo prihajajo in je možno, da bo imela večjo cirkulacijo kot katerakoli prvomajska številka, od kar jih izdajamo v povečanem obsegu.

Novost bo angleška priloga, ki bo sama na sebi obsežen list. Razen naših domačih sotrudnikov bo v nji zastopan večje število ameriških sodržgov.

Atterbury v zagatah

Atterbury v zagatah

Znani bivši lobist Joseph R. Grundy, ki je bil pred meseci imenovan v zvezni senat na Varejovo izpraznjeno mesto v Penni, je dejal pred senatno komisijo, da so on, gen. W. W. Atterbury in drugi voditelji republikanske stranke v Pensylvaniji skrbeli, da so dobili končno nominacijo samo tak kandidatje, o katerih so bili absolutno prepričani, da bodo služili v zakonodajah velikim korporacijam. Atterbury, ki je predsednik ogromne železniške družbe Pennsylvania Lines, je prišel vsled to izkrijev v velike neprilike in izjavila, da to ni res, in da je pripravljen dokazovati vsaki komisiji, da se je Grundy, Atterbury in drugi milijonarji vodili republikansko stranko in jo vodili danes. Dejstvo je tudi, da so v Penni v važnih uradih samo ljudje, ki so dobili končno odobrenje Grundyja, Vareja, Atterburyja in Mello-

Penzijska postava v New Yorku sprejeta

Dne 10. aprila je govor na držav New York podpisal penzijsko postavo, ki določa pokojnino stanovnikom te države, ko dopolnijo starost sedemdeset let, toda le ako okrajni uradniki za dobrodelnost odločijo, da je aplikant res potreben penzije, za katero se bo potrošilo glasom domnevnega proračuna \$12,500,000 na leto. Računajo, da bo okrog 51,000 oseb deležnih penzije.

Postava, kakor je bila sprejeta, je daleč od te, ki jo propagirajo socialisti, in da je bila sploh sprejeta, čeprav v mnogo poslabšani obliki, je rezultat socialistične agitacije v državi. Kapitalistični stranki sta moralni-nekaj-ukreniti, da si ohranita volilce, ker ju je število glasov, ki jih je dobil pri zadnjih županskih volitvah v mestu New York Norman Thomas, ostrašilo.

V Italiji ni tako mirno, kakor se dela

Izgredji v južni Italiji.—Mnogo aretiranih.—Oblast cenzuirala vesti o uporih.

V Nico je prišlo poročilo, da v Italiji ni tako mirno in vse zadovoljno, kakor hoče svetu prikazati fašistični tisk, druga zanesljivih virov je prišla zunanjemu tisku v Nico vest, da je v južni Italiji kritična situacija. Upirajo se kmetje in dežavi — vzrok pa so — ekonomski razmere. Ljudstvo strada in zahteva pomoči. Ker je ni, je začelo demonstrirati. Vojaštvu je strejalo v množico, da je razpršilo in oblast je aretirala več sto demonstrantov ter jih obtožila kršitve mira in reda ter pertanja proti državi. Casopis v Rimu in severni Italiji ni smelo ničesar poročati o teh nemirih.

Tudi v Tripolitaniji ima Italija neprilike radi uporov domačih rodov.

PREGLED VSEBINE,
ki jo bo imela jubilejna
prvomajska številka,
je na 7. strani.

HIERARHIJA NA FILIPINIČNIH ČUTI ZNAMENJA ČASA

V starih dobrih časih je katoliška cerkev na Filipinih pobrala v "bogaime" ali pa vzela in deloma kupila velika posestva, da je postala najbogatejša imoviteljica zemlje na otoku. Kmetje so seveda na preje svoji zemlji ostali in se spremenili v cerkvene podložnike.

Ampak časi se menjajo, in Filipinci niso več toliko pravljenci verjeti, da so prečasti gospodje res samo božji služabniki. Vidijo jih, da žive dobro, so brez skrbi, lenarijo in "pasejo duše". Tako se je začela propaganda za zapplepitev cerkvenih posestev. En čas se cerkev ni dosti ozirala na "ropanje cerkvene lastnine", ko pa je uvidela, da so tudi kmetje začeli premisljevati, čemu ni zemlja, ki jo obdelujejo, njihova, se je škof zdržal in po posvetovanjih z drugimi gospodi sporočil, da bodo cerkvena posestva razprodana radi "komunistične propagande", ki se zaletava v ogroža cerkveno lastnino. Cerkev je torej izprevidela, da je boljše, če sedaj proda, kot pa bi čakala razlastite. Je pa nevarnost, da bodo njena posestva prevzeli "ameriški interesi", in potem bo ta dežela 'dolžna', da jih protektira pred napadi "boljševikov".

CERKEV, POLITIKA IN PROHIBICIJA

Kongresnik George Tinkham iz Massachusettsa, ki je tu na sliki, je príporočal senatni komisiji za preiskovanje delovnega lobistov v zbornicah, da naj preišče, ako hoče svojo načelo vestno izvršiti, posebno

takovani Board of Temperance metodistične cerkve, ki ima izborni organiziran politični aparat, s katerim ustvarja pristnosti na poslane, kako naj glasujejo o predlogah, ki se tičejo prohibicije, raznih moralnih odredb itd. Tinkham pravi, da je po ustavi v tej deželi cerkev ločena od države, toda metodistična cerkev se na to ne oziroma in misli, da je njena naloga biti vrhovna oblast in vrhovno nadzorstvo nad zakonodajami in posameznimi poslanci. V Washingtonu vzdržuje v tem urad, ki jo stane visoke vole. Samo za lobiste in tiskano propagando potroši več sto tisoč na leto.

REVOLTA V ZNAMENJU SOLI

Mahatma Gandhi, voditelj Indijcev v borbi za odpravo nadvlade Velike Britanije, rompa po deželi, kjer navdušuje prebivalce, da naj ne kupujejo soli iz zaloga angleškega solnega monopola, nego jo delajo sami. Gandhi sam jim je dal vzhled z dolgim potovanjem k morju, kjer je zbral okrog sebe tisoče ljudi, ki so začeli delati sol. Angleška oblast je aretirala več kršilcev, a Gandhi pusti pri miru. Na sliki je zemljevid z mestami, v katerih so se v tej kampanji pasivne resistance dogodili že veliki igradi in stavke. Na vrhu je portret lorda Irwina, ki je govor (viceroy) Indije. Spodaj na levu je nacionalistična feministka Sarolini Naidu in na desni Mahatma Gandhi. Angleška vlada je prošla leta Indijcem že mnogo popustila. To leto se bo vršila konferenca zastopnikov Anglike in Indijcev, na kateri bodo razpravljali o priporočilih, da dobi Indija v federaciji držav Velike Britanije enake pravice kot jih ima npr. Kanada ali Avstralija. Ekstremni nacionalisti v Indiji pravijo, da se sedaj več ne zadovoljijo s formo dominjona, nego hočejo popolno odstranitev angleškega vladanja.

Propagatorji indijske neodvisnosti širijo gibanje za bojkotiranje angleških izdelkov, posebno blaga. Dasi Gandhi apelira na svoje sledbenike, da naj se ne poslužujejo nasilju, je vzdic temu nevarnost, da pride tu in tam do velikih sponadov in krvolutja.

S. P. DOBILA 6,000 NOVIH ČLANOV

Zadovoljivi uspehi kampanje

Clarence Senior, tajnik Socialistične stranke, je poročal seji eksekutiv, ki se je vršila koncem marca in začetkom aprila v Los Angelesu, da je stranka narasla v tem in prošlem letu za okrog šest tisoč članov. Vseh članov ima blizu 15,000. Seje eksekutiv se so udeležili Morris Hillquit, Daniel W. Hoan, James H. Maurer, James Oneal in Clarence Senior.

Socialistična stranka ima v Los Angelesu 15 podružnih organizacij, ki izdajajo list New Era, kateri se stranki že v prvih tednih izhajanja izplačujejo. Clani eksekutiv, ki so med potoma govorili na shodih, kaže jima je aranžirali s sodelovanjem lokalnih sodrugov Clarence Senior, so soglasnega mnenja, da je zanimanje za socialistično stranko čezdaj večje, toda povsod manjka.

Agilnih agitatorjev in sposobnih voditeljev, ki bi to razpoloženje in naklonjenost znali in hoteli organizirati. V bližnjih bodočnosti bo eksekutiva spet zboroval radi priprav za jesenko kampanjo. Njena prihodnja seja bo v Pittsburghu.

Prvomajske manifestacije v Ameriki

V New Yorku bo praznovano prvi maj okrog 300,000 delavcev, ki bodo pustili delo. — Manifestacije v drugih mestih.

V New Yorku bo dne 1. maja pustilo delo okrog tri sto tisoč delavcev v tovarnah oblačilne industrije in v drugih delavnicih ter pisarnah, da praznuje mednarodni delavski praznik 1. maj. Socialistična stranka bo imela prvomajsko manifestacijo zaenzo s sodelovanjem unija v Kolizeju, v katerem bo prostora za 25,000 ljudi. Ker pa hoče zadovoljiti po možnosti vse tiste tisoče, ki ne bodo mogli v dvorano, bo imela v bližini Kolizeja več drugih shodov, na katerih bodo izvajane tudi koncertne točke.

Prvomajska manifestacija v New Yorku se bo vršila v znamenju zahtev za socialno varovanje v slučajih bolezni, starelosti in brezposelnosti in razborozitev armad.

Socialistične organizacije prirede prvomajsko manifestacijo tudi v drugih mestih po vzhodu, nadalje v Los Angelesu, Calif., v Chicagu pa priredi največjo unijo A. C. W. of A. Tudi več klubov JSZ. bo imelo prvomajsko prirede, med premočarji v Kansasu pa federalna policija na to zborovanje. Pooblastila je osem članov, da bodo podali na milwuškem zborovanju poročila, in sicer Solič o kontroli pri sprejemaju novih članov, Russ o nadzorovanju bolnikov v svrhu, da se prepreči simulacije, V. Grill o skupnih kulturnih in pravne nalagah, Alesh o gospodarski strani dela naših podpornih organizacij, Cainkar o skupnih legalnih zadevah, Victor Petek o skupni propagandi med Američani za pravilno razumevanje naših podpornih organizacij, in Fr. Ermenc o problemu, kako jim ohraniti mladino.

Gazdič bo poročal tudi o možnostih skupnega zavetišča Francija znižala vojni proračun — a se vzdic temu veča

Francoska vlada trdi, da je njeni armada znižana po vojni 44 odstotkov, oziroma je tolično manjša od one 1. 1913. Vzdicu temu znižanju pa so njeni izdatki za armado in mornarico večji, ker so vojne potrebščine mnogo dražje kakor pred letom 1914, kot je pojasnil v nem intervjuju vojni minister.

Nadaljevanje na 4. strani)

Nadaljevanje na 4. strani)

MORGANIMA NOVO JAHTO, KI STANE TRI MILIJONE DOLARJEV

Ni mnogo ljudi na svetu, ki si bi lahko privočili prijetne jahte po tri milijone dolarjev. J. P. Morgan, mednarodni bančni kralj, najmočnejši ameriški politik, ima tri. Ta, ki je na sliki, je bila dogovorjena nedavno. Njeno vzdrževanje bo vzel vsoko leto približno toliko kot znača letni zaslužek par sto delavcev, akot delajo stalno za primeroma dobro plačo.

Glasovi iz našega Gibanja

Z agitacije v Midway in Primrose, Pa.

mranjem in kritiziranjem. Ima jo zaupanje v reorganizirano premogarsko unijo in njenega predsednika Alex Howata.

Za sodelovanje in gostoljubnost vsem iskrena hvala.

Joseph Snay.

Konferenca 27. aprila in reorganizacija unije premogarjev

Bridgeport, O. — Na naši konferenci v nedeljo 27. aprila v Piney Forku pri s. Zaveršniku bomo med drugim razpravljali tudi o vprašanju organiziranja premogarjev in o unijah, ki delujejo med nami. Govoril bo Frank J. Bender, ki je bil izvoljen na springfieldski konvenciji U. M. W. of A. za predstnika 6. distrikta (Ohio).

V Bridgeportu je govoril 6. aprila. Dvorana je bila polna. Priznati se mu mora, da je izborni govornik in zvest delavški boritelj.

Kot predsednik shoda sem po končanem Benderjevem govoru vprašal, ako želi kdo kakav pojasmnil, kajti govornik bo radevolje odgovarjal na vprašanja. Navzočih je bilo osem komunistov, ki so dvignili cel "semenj". In taki ljudje si laste nalogo organizirati premogarje! Razgrajači bezninskoga tipa mislijo, da grade s svojimi provokacijami National Miners unijo, pa jo v resnici oglašajo za to kar je — in od nje se odvračajo še tisti, ki so verjeli komunističnim agitatorjem.

Namesto da bi stavili govornika v proračanje, so drug čez druga vplili ter tako vprizorili "vuko in buko". Premogarji so se zgražali nad njimi. Izrekli so se (izjemo zastrupljenih razgrajačev) stodostotno za UMW, kateri načeljuje Howat.

Izmed razgrajačev so bili štirje mladi fantje, en zamorec in trije drugi; o njihovem koledarju je znano, da ima celo vrsto grehov na grbi. V društveno dvorano ne dobe več vstopa in bi ga tudi zdaj ne, če bi jih ljudje poznali.

V tem okrožju bo še več shodov reorganizirane UMW. Udeležuje se jih in pomagajte, da bo unija pod novim vodstvom ostala vaša in za vas. Ustvarite ji takoj v začetku trdno podlago, poslužujte se pravic, ki vam jih daje njena demokratična ustava, in volite v urade ljudi, katerim zaupate.

Do 4. aprila ji je že plačevalo asesment 30,000 rudarjev v Illinoisu. Pred dobrim tednom se je ustanovilo deset lokalov v Oklahomi in tudi drugod se obnavljajo unije. Kdor se želi o gibantu za reorganizacijo unij premogarjev čim bolj poučiti, naj naroči tednik The Illinois Miner, katerega urejuje socialist Oscar Ameringer (Adam Coalidger). Stane \$2 na leto, \$1 za pol leta. Naslovite 610, Mine Workers Bldg., Springfield, Ill.

Joseph Snay.

Konferenčno zborovanje

klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z.

ZA ZAPADNO PENNSYLVANICO

se vrši

v nedeljo 20. aprila v Slovenskem domu na

LAWRENCE, PA.

Vabljeni so vsi klubi J. S. Z. in društva Izobraževalne akcije da pošljete zastopnike na to važno zborovanje, ki bo zadnje pred VIII. rednem zborom J. S. Z. Naj ne bo torej nobenega kluba ali društva, da bi ne bil zastopan na prihodnji konferenci.

ODBOR.

Stavka železničarjev v boju za neodvisnost Indije

V Indiji so začeli nacionalisti pod vodstvom Gandhija s pasivno resistenco proti angleški nadvlasti. Zahtevajo neodvisnost Indije. Na sliki so stavkujoči železničarji (Indijci) v Bycilli. Polegli so se pred avto železniškega ravnatelja, da mu zabranijo odhod na delo.

Novice in drugo

Milwaukee, Wis. — V tovarni International Harvester Co. so odslovali v prošlih tednih nad polovico delavcev, okrog 1,500 mož. Nekateri oddelki so popolnoma prenehali z obratom. Delavci so poslali k vodstvu tovarne delegacijo z zahtevo, oziroma — po ameriško — s prošnjo, da se uvede osemurni delavnik po pet dni na teden, toda gospodje so rekle odločno — ne!

Pri Waussau Weneer Co. v Waussau, Wis. je bila znižana plača 50 odstotkov. Delavci so obvestili, da bodo v bodoče zaslužili namesto \$4.70 kot do sedaj samo \$2.35. Ker se bliža poletje, je mnogo delavcev takoj pustilo delo, toda večina se zadoljila z novim — "Ukasom".

Vodstvo Waukesha Motor Co. pri Milwaukee je pred nekaj tedni uposilio izvedence, da preračunajo kretanje svojih župnjev z uro v roki. Pa so prisli do zaključka, da preveč zaslužijo, oziroma, da prepočasi delajo. Rezultat njihovih ugotovitev je bil nekako sledenje: Delavci K. je pogledal v 15 minutah širkrat skoz okno. P. je pljunil sedemkrat v istem času. D. je šel na stranišče dvorat. B. je pil mleko dvakrat. C. se je petkrat zamislil, itd. Pa so jim nedavno predložili nove plače za delo od komada. Delavci so bili mlečni in so se pritožili. Pol ure kasneje so imeli čeke v rokah — 120 mož je bilo odslovljenih — Amen.

Ako greš sedaj za delom, se moraš podvriči inkviziji. Dolgo poloči predlože — Janez, na, popisi svojo zgodovino! Pa moraš navesti vse natanko od svojega praprastarega očeta do tvojega zadnjega delodalca. Potem te lepo odslove — čakaj! Potem brskajo po tvoji preteklosti v osrednjem vposlejvalnem uradu, kjer natanko doženejo, koliko si vreden, — da bi te ja ne kupili predrago. Ako si napisal, da delaš za 25 centov na uro, da hodis v cerkev, da imas kopo otrok, da si državljan v navedeš vse druge svoje čednosti, se mogoče odločijo, da ti ustrojijo koliko in obenem nauče patriotizma. Pa smo v starem kraju kričali, da moramo nositi "Arbeitsbuch" — o ti ljuba Avstrija, kje si sedaj? — Tam so vsaj priznali, da nas imajo za mule, tukaj pa nam pravijo, da smo svobodni. Sicer pa smo v enem oziru svobodni — vsak dan lahko gremo ali v "Soupkičen" ali v "kejho".

V osmih dneh do datuma koto pišem, je bilo v našem mestu osem oseb ubitih od avtomobilov. Skoro v vseh slučajih so šoferji mladi moški. Temu se ni čuditi. Spomlad je, pa so srca polna sladkih koprenjen. Uživamo prosto naravo in drvimo — k vragu.

Sicer pa imam tudi jaz "spomladansko mrzlico", zato jo bom pobrisal v par tednih proč od "civilizacije" v prostu naravo. Mogoče bom potem imel kakšna boljša in veseljska poročila. Težko sicer odhajam, težko zapustim toliko prijateljev in tako prijazno naseljeno, ki je polna medsebojnih ljubezni, še bolj polna pa napredka, toda sonce sije preveč mikavno, da bi ostal še dalje v tej prijazni družbi.

Jaka.

Birkova dvorana

Cleveland, O. — Birkova, reje Korčetova, nazadnje Jai-teva dvorana — eno poslopje z menjačimi se gospodarji, ima

— oziroma je imela lep kos

zgodovine slovenske naselbine v Clevelandu. Staro leseno poslopje, ki se je ušibilo pod težo tisočih ljudi, ki so bili v dvorani na vrhu na slovenskih plesnih zabavah, predstavah, koncertih, shodit itd., to je dvorana, ki je bila, in je ni več. Bil je skrajni čas, da je slovenski St. Clair z okolico začel misiliti na svoj dom, in misil je dolgo, medtem je služila Birkova dvorana naprej svojemu namenu.

Upogibala se je od trpljenja ter starosti in v tem času je tu dozorevala misel za zgraditev slovenskega doma. Začela se je dvigati nova stavba. Z njo se je utrnila zvezda Birkove dvorane. Končno je posegla vmes se oblast in odločila, da se Birkove dvorane ne sme mučiti dalje — to se pravi, kako soboto ali nedeljo bi teže ne prenesla, in bi se zrušila. To bi bila katastrofa — in v Clevelandu smo jih imeli v šolah, v bolnišnicah in še nekaj drugih.

Na St. Clairju smo se jo srečno ubranili. Potem je bilo odslovljenih — Amen. Ako greš sedaj za delom, se moraš podvriči inkviziji. Dolgo poloči predlože — Janez, na, popisi svojo zgodovino! Pa moraš navesti vse natanko od svojega praprastarega očeta do tvojega zadnjega delodalca. Potem te lepo odslove — čakaj! Potem brskajo po tvoji preteklosti v osrednjem vposlejvalnem uradu, kjer natanko doženejo, koliko si vreden, — da bi te ja ne kupili predrago. Ako si napisal, da delaš za 25 centov na uro, da hodis v cerkev, da imas kopo otrok, da si državljan v navedeš vse druge svoje čednosti, se mogoče odločijo, da ti ustrojijo koliko in obenem nauče patriotizma. Pa smo v starem kraju kričali, da moramo nositi "Arbeitsbuch" — o ti ljuba Avstrija, kje si sedaj? — Tam so vsaj priznali, da nas imajo za mule, tukaj pa nam pravijo, da smo svobodni. Sicer pa smo v enem oziru svobodni — vsak dan lahko gremo ali v "Soupkičen" ali v "kejho".

Slovenska kultura, ki je dovala s svojimi priredbami pretežno v Birkovi dvorani, tedaj ni bila tako ponosna nasekakor je danes, ko domuje v S. N. D. Tudi metropola ni imela toliko lokalnega patriotskega karakterja sedaj. Namesto dvoran nad saluni, v katerih smo gojili svojo kulturo, svojo politiko in reševali narod, imamo sedaj prave zdane slovenske narodne, slovenske delavske, pa tudi samo slovenske domove; začela je nam pomagati tu rojena mladina, dobili smo nekaj inteligence, imamo listov, kakov so jih nekoč imeli v Chicago in pa naselbino, ki raste v stanovnikih. Vzlie temu je bilo prijetno v Birkovi dvorani, prijetno spodaj in zgornj na plesih. Bilo je to še takrat, ko so bili današnji postarani ateki in mamice še fantje in dekle, ali pa mladi ateki in mamice. Na tisti loti je to bilo — še veste — kjer zdaj podirajo kar je bila nekoč Korčetova-Birkova dvorana.

Ljubitelj spominov.

sel na naš kongres v Detroit Mich.

Sodruži iz drugih naselbin, pri nas boste dobro došli. Pričite v čimvečjemu številu.

Frank Zaveršnik.

Prvomajska proslava na Franklinu

Park Hill, Pa. — Klub št. 5 JSZ. priredi majsko slavnost v soboto 3. maja v Slovenskem izobraževalnem domu na Franklinu.

Glavni govornik bo Donald J. Lotrich, drugi podpredsednik SNPJ. Federacija društev SNPJ. v Kansusu prireja že dolga leta prvomajsko slavnost, in tej svoji tradiciji ostane zvesta tudi letos. Vršila se bo v četrtek 1. maja v Frontenacu, v Centralni dvorani. Začne se ob 11. dopoldne, program pa ob 2. po-

je, govore, godbo in šaljive

prizore.

Glavni govornik bo Donald J. Lotrich, drugi podpredsednik SNPJ. Govoril bo najprvo v slovenskem in potem za mladino v angleškem jeziku. V to federacijo spada 20 družstev. V njenem odboru za program so Anton Sular, Josip Bratkovič in Frank Leksha. Pričakuje se velike udeležbe.

Delavci, pridite na shod vsi, ker je to vaš dan, ki si ga je delavstvo samo brez vsakih zakonov odločilo za svoj mednarodni praznik. Porocalec.

Kaj naj bi pisal

Johnstown, Pa. — Ker ravno posiljam oglas, bi rad napisal kaj veselega v list, pa nimam česa. Zabavo nam delata od tve Proletarca Kronikar, v Prosjeti in Enakopravnosti pa A. Fortuna. Dasi je sedaj, ko smo pred dneviom pirhov, zaposljeni v svoji obrti, ima časa na ostajajo, da pridne vihti briško pero, svinčnik ali s čem že piše, in povzroča urednikom imenovanih listov neprijetno in nepotrebitno delo.

Upam, da se mu lista ne bo preveč zamerila, kajti znamo se jima bi prigoditi kot "Proletar" v Bon Airju, ko ga je v razčaknosti vrgel ob tla, kadar Tunney Dempseyja vistem fajtu, za katerega se je baje zanimalo 99% ljudi.

V tej dobi si dobri kristjani lajšajo vest v spovednicah, naši S. F. in avtor dopisa "liber pes" v Chicagu pa si jo lajšata z dopisi. Prvi dobe vsaj odvez, z drugimi pa imamo špas — ce ga ne dajo — preveč.

J. L.

Dne 27. aprila na konference v Pinney Fork

Piney Fork, O. — Konference soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. za vzhodni Ohio in West Virginijo, ki se vrši v nedelji 27. aprila na Piney Forku, bo zelo važna. Prične se ob 10. dopoldne v prostorih sodruga Zaveršnika. Zastopniki in drugi, pridruženi, pričakujete se v slavnosti boštve videli v oglasu v "Proletarju".

Adolf Krasna.

Dopisnikom in tajnikom

Ker gre prvomajska številka v tisk par dni preje kot druge regularne izdaje, je potrebno, da pošljete vsa naznana o prvomajskih slavnostih in društev počila najkasneje do 23. aprila.

Seja klubu na Moon Runu

Moon Run, Pa. — Seje klubu

št. 175 JSZ. se vrše vsako dru-

go nedeljo v mesecu ob 3. po-

poldne v dvorani S. P. Drugštva.

Sodruži, udeležujte se jih redno in privede s sabo nove člane. Čimveč nas bo, lažja bo naša borba in toliko uspešnejše bo naše delo.

Jacob Tomec.

Jubilejna številka petindvajsetletnice "PROLETARCA"

izide koncem aprila

NOBEN JUGOSLOVANSKI list v Ameriki ni nudil v eni izdaji toliko zgodovinskega pregleda, kakor ga bo imel jubilejni "Proletar". Razen zgodovinskih podatkov o listu, JSZ., raznih naših organizacijah in naselbinah bo vseboval razne druge izvirne opise, pesmi in ilustracije.

Nobena "Proletarčeva" številka ni imela toliko sotrudnikov, kakor jih bo v jubilejni-prvomajski izdaji.

Angleški del bo obsegal osem strani, in bo s tem največji angleški

list, kar je bilo doslej izdanih med Slovenci.

POŠLJITE NAROČILO SEDAJ.

Cene so sledeče:

Posamezen izvod	\$ .15
10 izvodov	1.40
25 izvodov	3.50
50 izvodov	6.90
100 izvodov	12.80
250 izvodov	32.00

Razno iz Cleveland

Collinwood, O. — V nedeljo 6. aprila je vprizoril pevski zbor "Miroslav Vilhar" v S. D. D. komedijo v treh dejanjih "Baron čevljar" s petjem spremljano z orkestrom. S to vprizoritvijo je dosegel "Vilhar" zadovoljiv odreski uspeh.

Da je pri nas mogoče uprizoriti operetne predstave, gre zasluga v prvi vrsti Mr. Ivanušu, ki je nadarjen skladatelji, pozna moči, katere imajo naši zbori, in ureja skladbe ali komponira sam v svrhu, da prireditev toliko boljše izpade z močmi, ki jih imamo.

Drugi pogoj za uspeh muzikalnih iger je dober igrovodja, in tega ima "Vilhar" v osebi Vinko Coffa. Prva igra na našem održu v S. D. D. s petjem in spremjevanjem orkestra je bila "Spominska plošča", ki sta jo vodila dirigent Ivanush in režiser Coff.

Zaledje "Vilharja" je Slovenska zadružna zveza. Ko

se je ustanovil, so mnogi dvolili v njegovo možnost za življenje, eni pa so mislili, da ga Durn. Prične se ob 1:30 popoldne. (Več o nji v drugem dopisu v tej številki.)

Na osmem rednem zboru JSZ. dne 30. maja v Detroitu bo zastopal klub št. 49 sodrug L. Zgonik. — S. Jos. Siskovich bo zastopal klub št. 27. Delegat konference bo izvoljen 4. maja v Newburghu.

Frank Barbč.

Bernard Shawova igra na održu kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Klub št. 1 je vprizoril večje število iger, ki so delo pisateljev svetovnega slovesa, dne 1. maja pa vprizori na svoji prvomajski slavnosti v dvorani SNPJ. igro "Anajanska, the Bolshevik Express", ki jo je spisal vsakemu znani pisatelj in satirik Bernard Shaw.

Razen te igre bodo na sprednu govor v slovenskem, an-

gleškem in srbo-hrvatskem jeziku, petje, deklamacije in orkestralne točke. Slednje bo predvajal srbski mladinski tamuraški zbor. V slovenskem jeziku bo govoril Joško Owen. Vstopnina na to slavnost je 35c. Jugoslovanski delavci, pride na svoj praznik v četrtek 1. maja ob 8. zvečer v dvorano SNPJ., da skupno manifestiramo našo solidarnost z delavstvom vsega sveta, in ob enem boste videli lep program. Ker bo precejšen del sporeda izvajan v angleškem jeziku, povabite s seboj tudi svoje si-nove in hčere. — P. O.

Prvomajska slavnost v Clevelandu

Cleveland, O. — V četrtek 1. maja bo imela v auditoriju Slov. nar. doma prvomajsko slavnost socialistična stranka mesta Cleveland. Glavni govornik bo Norman Thomas. Ostalem sporedu poročamo po-zneje. — Karl Trinastic.

V nedeljo 4. maja bo konferenca JSZ. v Newburgu

Cleveland, O. — Klubom in društvom Izobraževalne akcije JSZ. so bila razposlana pisma v svrhu volitve zastopnikov za konferenco, ki se vrši v nedeljo 4. maja v Slovenski delavski dvorani na Prince ave. v Newburghu (del Cleveland). Zborovanje se prične točno ob 1:30 popoldne, zato je potrebno, da pride vsi pravočasno.

Zastopnikom priporočam, da pridejo na konferenco pripravljeni s predlogi in nasveti za pojačanje naših aktivnosti. V razpravi bo spored VIII. zborna JSZ., naša kampanja v tej državi, naš tisk itd.

Po zborovanju bo veselica v korist konferenčne blagajne. Občinstvo je vabljenko, da jo poseti v čimevčem številu. V krogu zastopnikov ter gostov in med rojaki ter rojakinjami naselbine, v kateri se bo vršila konferenca, boste dobili obilno zdravega razvedrila. Že-

ne in dekleta "iz Jutrovega" so prevzele nalogo, kakršna spada v področje notranjega ministra. Skrbele bodo za gladine, in tudi za zabavo. Žeje ne bo, ker jo bo vsakdo lahko sproti pogasil. In plesali bomo — pa se kako!

Torej v nedeljo 4. maja se vidimo v Newburghu.

Louis Zorko, tajnik.

Zanimiva seja

Milwaukee, Wia. — Štirje novi člani so pristopili k našemu klubu na zadnji seji, med njimi zopet ena ženska. Seja je bila zelo dobro obiskana; med navzočimi je bilo tudi več nekdanjih sodrugov, kateri so pustili klub iz enega ali drugega vzroka. Popolnoma nov duh prevladuje sedaj; vseh sodrugov in sodruginj se je polotila neka žilava delavnost, ki bo končno prinesla dobre sadove, posebno pri jesenskih vo-litvah.

Sodrug Landberg je predaval o zgodovini diktatur. Žal, da se zaradi pomanjkanja časa ni mogla razviti tako zanimiva diskusija, kakor na zadnji seji. Na dnevnem redu je bilo več važnih stvari, predvsem volitve delegata za bodoči kongres JSZ., nadalje volitve delegata za konferenco Izobraževalne akcije in nominiranje kandidatov za prih. volitve.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Zadružna banka
Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranične vloge ali za tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namenjava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih posilih za staro kraj na

Zadružno banko v Ljubljani.

Predavanja v klubu št.

27 JSZ.

Cleveland, O. — V nedeljo 20. aprila ob 2:30 popoldne bo v prostorijah kluba št. 27 v S. N. D. predaval Karl Trinastic o predmetu "Moderna mašinerija in brezposelnost".

Za delavce je potrebno, da se uče o vzrokih, radi katerih imamo brezposelnost in druge socialne hibe. Potrebno je da vemo ne samo da je na eni strani blaga na ostajajo, na drugi pa milijone ljudi, ki žive revno, in mnogi v bedi, nego da tudi vemo, zakaj je tak sistem mogoč, in kako se ga lahko predraguča.

Po predavanju bodo vprašanja in diskuzija. Vabljeni ste vsi, ki se zanimate za šolanje delavcev v delavskem duhu.

Oznanitel.

SMRT SE SKRIVA ZA NAMI

Vsa dan čitate: Mnogo ljudi je, ki trpe za hudimi bolezničnimi v želodcu, odvedajo jih v bolnišnico in tam končajo, — bilo je prepozna. Strup, ki se nabere v nas v 24 urah lahko postane smrtonosen.

TRINERJEVO GRENKOVINO

oceti želodec in čревa in vas reši strupen ostankov. Ključ do združenja je sedaj na prihodnjem predavanju in jih obenem pozivam, da bi se seje udeležili polnoštevilno kakor zadnjih in priveli s seboj tudi svoje prijatelje in znance. Sedaj je delovanje našega kluba zopet v pravem tiru. Na nas, sodružin, in sodruginje, je ležec, da to delovanje še ojačimo in razširimo in se tako obenem pripravljamo tudi za bodočo volilno kampanjo.

Clan kluba.

PRORAČUN MESTA LJUBLJANA

Proračun ljubljanske občine za 1930 znaša okroglo 73,600,000 Din. Imovine ima mestna občina nad 300 milijonov dinarjev, dolga pa 139 milijonov.

Dr. John J. Zavernik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30—6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by
appointments.
Residence Tel.: Crawford 8440.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.
Izhaja v New Yorku. Naročnišča \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi. Naročnišča zanjo sprejema "Proletarec".

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St.,
CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in
Proletarca.)
FINA KUHINJA IN
POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

FÉNCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusa domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnišča: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.
Tel. LAWNDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNIŠNICI
od 9. do 10. dopoldan ob torkih,
četrtekih in sobotah.

Victor Navinshek

331 Greeen Street,
CONEMAUGH, PA.

Društvene potrebštine: regalije, prekoramnice, znaki, uniforme. — Svilene zastave, slovenske, hrvatske in ameriške. Zaloga godbenih instrumentov in finih

COLUMBIA GRAFONOL
od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih plič.

Zmerne cene in točna postrežba.
Pilde po moj veliki cenik.

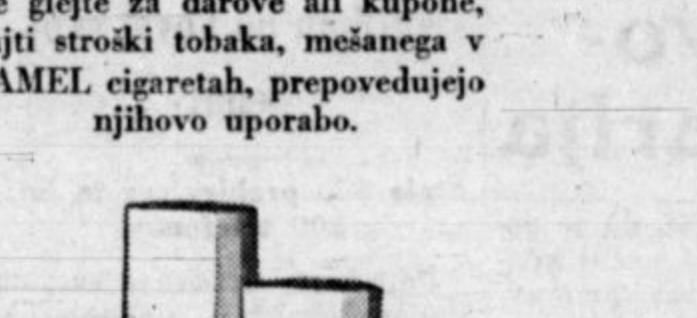
Naročila pošiljam široni Ameri-ke. Se priporočam.

© 1930, R. J. Reynolds Tobacco Company, Winston-Salem, N. C.

Obrnite ta zavoček in

precitajte zadaj

Don't look for premiums or coupons, as the cost of the tobaccos blended in CAMEL Cigarettes prohibits the use of them.

MANUFACTURED BY
R.J. REYNOLDS TOBACCO CO.
WINSTON-SALEM, N.C. U.S.A.

CAMELS za užitek

PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.—
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejše do pondeljka popoldne za probištje v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz
Business Manager ..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

EKSEKUTIVA S. P. V LOS ANGELESU

Menda prvič v zgodovini socialistične stranke se je seja njene eksekutive vršila nedavno v Los Angelesu. Clarence Senior, strankin tajnik, je dobival iz zapada pisma: "Tod že nismo imeli socialističnih shodov petdeset let." V Californiji, kjer ima močno postojanko posebno v Los Angelesu, so tudi želeli, da pridejo govorniki enkrat iz vzhodnih držav. Stirje člani eksekutive, Hillquit, Maurer, Neal in župan Hoan so oblubili, da so medpotoma tja in nazaj pripravljeni govoriti na shodi, in tajnik Senior jih je mnogo aranžiral. Uspeh skoro na vseh je bil dober. Sijajna pa je bila ob tej priliki agitacija v Los Angelesu.

Ciani strankine eksekutive niso plačani za odborniško delo, a vrše ga, ker verujejo v socializem in njegovo zgodovinsko poslanstvo. Na svojih sejah si nalogo razvrste. Eni pripravljajo nove letake in pamphlete, drugi konferirajo z ljudmi, katere skušajo pridobiti v stranko, tretji študira načrte za pomnožitev poročil v dnevnem časopisu o strankinem delu, eni so v odseku za upravljanje kampanje, ki ima stranki dovesti tisoče novih članov, en član je prevzel nalogo študirati sugestije za preseleitev glavnega urada iz Chicaga v Washington, D. C., New York ali v Milwaukee.

Stranka je v tem in prešlem letu dobila šest tisoč novih članov, in ko bo spet imela aktivne postojanke, kakor jih ima sedaj posebno v New Yorku in Los Angelesu, bo rasla še veliko hitreje. To niso sami upi, kajti stranka socialističnega programa je tej dejavnosti potrebna in vsled tega neizogibna.

ČUDNO TOLMAČENJE

Če socialisti agitirajo za svoje kandidate in dokazujejo, da so kapitalistične stranke ljudskim interesom škodljive, se zdražbarji in krenki okrog "inc." dušajo, da je to žalitev članstva "naše" jednote. Če oni agitirajo, proti plačilu seveda, za republikance in demokrate, je to čisto v redu, ker verujejo v dvojno moralno.

Ako delavski list prinaša kartune, v katerih razni Coolidge, Davis, Hooverji itd. niso narisani v angelskih pozah, se celo "naši premogarji" zgražajo in hitro skrijejo tak list, da ga kdo ne vidi. Čudno, da so jih lotarji videli! Ako kapitalistični listi smešijo delavske kandidate in delavsko gibanje z vsojakimi "ogabnimi" in "žaljivimi" kartuni, je to v redu, in ker je temu tako, zahteva svobodna inkorporacija lotarske stranke, da se delavsko gibanje odpravi, da se značaje pobesi in da se iz "naše jednote" napravi nekak "sanitary district", kar pomeni korito, iz katerega bi si razni 'zaslužni' može za svoje "narodno" delovanje nakazovali nagrade, plače in počitniške "honorarje".

MATI JONES

Vsakemu v Zedinjenih državah, ki se je kedaž zanimal za industrialne boje delavcev, posebno premogarjev, je znano ime "Mother Jones". Mati Jones je dala velik del svojega aktivnega življenja uniji premogarjev, ko je bila še progresivna, bojevna delavska organizacija. Mati Jones je bila s premogarji v nešteh stawkah, vodila stavkovne straže, osramotila miličarje, vojake in kompanijske bivole, ki so oboroženi do zob napadali rudarje. Valednjene ljubezni do rudarjev je dobila med njimi ime "mati" Jones in pod tem imenom je postala znana ameriškemu svetu.

Prvega maja bo njen stoti rojstni dan. Veseli se ga, in stotisoč ji pošiljajo čestitke. Za premogarje se zanima kakor vedno; vse njene simpatije so z reorganizirano U. M. W. pod vodstvom Howata in Germerja.

Sto let življenja, to je danes še veliko! In mati Jones ima za seboj sto let življenja, ki ni bilo samo življenje, nego večinoma aktivno življenje! Počasna je nanj, svesta si, da je vrlino svojo dolžnost.

Ta članek ji naj bo naša čestitka k jubileju, kakršnega le malokdo doživi.

UNIJA MRTVIH ČLANOV Z ŽIVIM PREDSEDNIKOM

Ryan Walker v "Illinois Mineru".

Kartonist portretira na tej sliki John L. Lewis kot človeka, ki si je zgradil večino in "moč" z mrtvci, ki glasujejo kakor glasuje on. Na konvencijah je imel delegat, ki so zastopali lokale v Kentuckyju, Oklahomi, West Virginiji itd., kateri faktično niso obstajali. Tem "delegatom" je Lewis plačal stroške, da so glasovali in preglaševali delegati, ki so res zastopali premogarje. Glavni odbor U. M. W. of A. je bil pod Lewisom istotako skupina najetiščev automatorjev, ki je znala reči samo da, kadar je Lewis hotel, da izključuje in izdaja naredbe. Za svoje "delo" je prejemal Lewis od premogarjev dvanajst tisoč dolarjev na leto plače. Njegovi "da-može" so na prošli konvenciji marca t. l. v Indianapolisu glasovali, da se mu plačo ne zniža, pravila pa so napravili še bolj v prilog diktatorju, da mu je lahko tolkane "avtoritete" nevočljiv celo Mussolini.—Lewis se zdaj bori na življenje in smrt proti reorganizirani U. M. W. s sedežem v Springfieldu. Slednji načeljuje Howat, Germer in Walker. Besedilo, ki ga izreka na sliki Lewis, se v prevodu glasi: "Vsi, ki ste zato, da vam vladam (v uniji), dvignite roke." In naravno, da jih dvignejo. Kako, to vidite na sliki.

Napovedano revolucionari - otročarija

Neodgovorna boljševiška igra z evropskim delavstvom. — "Napovedana" komunistična revolucija v Nemčiji.

Mariborska "Delavska Politika" je priobčila sledeči članek:

Če napoveduje astrolog razne dogodke z zgodovini, je to slastno črto za nevešče in posenzacijah hrepeneče čitalstvo. Če napoveduje razvoj družabnega življenja filozof, sociolog ali gospodarski vescak, je to opozorilo na pametne ljudi, da lažje sledi razvoju in se ne znajdejo po desetih letih, recimo kakor po svetovni vojni, v povsem novem svetu ter zaradi nepoznanja naravnih zakonov razvoja napol upajo in napol nore, kakor da bi bila staro zgodovino razvoja presekala in pričela na novem koncu z drugačnimi zakoni, z drugačno svetovno ideologijo človeštva. V resnicu pa imamo danes ideološko anarhijo; ideologie so danes zašle v stotine ekstremov, katere bo šele zgodovina zopet uredila na tak ali onak način.

Take misli človeku rojijo po glavi, ko čita o napovedi komunistične revolucije v Nemčiji, ki je bila napovedana za 1. in 2. februarja letos in potem zopet za 6. marca. Že pol leta prej se je bobnalo v svet, da bo ta dan v Nemčiji velika akcija, ki bo zgodovinska za srednjo Evropo. To tembolj razčara, ker vemo, da je za uresničenje velikih idej potrebna organizirana velika enotna ideologija, ki je pa danes ni, razen v delavski socialistični internacionalni na eni strani in v kapitalistični fronti na drugi strani. Dve glavni ideologiji sta tukaj, ki sta močno ukorenjeni. Boj proti socialistom pomeni naravnost zločinsko početje proti organiziranemu in ideološko ustanovljenemu delavstvu.

Rusija ima svobodo, da vrši svoj program. Nihče se ne bo vtikal v njih razmere. Ne gre pa, da bi se rušile delavske organizacije v civilizirani Evropi, ter neorganizirane množice vodilo v klavnicu in obenem kreplilo reakcijo in sklenjenost kapitalistične fronte.

Delavstvo hoče imeti svojo ideologijo, na podlagi nje močne organizacije — to je boj, ki je naraven in ki obeta uspeh.

Značilno je zlasti, da je policija v Berlinu na nočni konferenci izsledila ves pripravljalni akcijski odbor, ki se je posvetoval o nameravani akciji. Vse akcije v Nemčiji so imelo namen izvzeti povsod oboževane konflikte s politico in poulične nemire, ki ne morejo prinesi nobenih pozitivnih uspehov, marveč samo podžgati reakcijo in dajati oporo fašističnim tendencbam buržuažije, ki je že itak dovolj in preveč močna.

Zanimivo je tudi to, da forsira Rusija take brezupne akcije in žrtvovanje delavstva vedno takrat, kadar imajo v Rusiji težave, težke boje.

Ravno sedaj se izvršuje v Rusiji veliki gospodarski program, socijalizira se zemlja in preganja do ekstremna razna verstva. Zaradičega je v Rusiji mnogo uporov, mnogo terorja in mnogo obsodb. Za vse te dogodke se je veliči zanimati meščanski in kapitalistični svet ter pripravljati najbrže kakršnoki akcije.

Iz teh jasnih razmer upravljeno sklepamo, da ruski komunisti izrabljajo evropsko delavstvo v ta namen, da sebi olajšajo stališče. Mnenja so pač, da je treba snovati nemire v raznih državah. To pa zato, da nimajo prilike posezati v njihove razmere.

Rusija ima svobodo, da vrši svoj program. Nihče se ne bo vtikal v njih razmere. Ne gre pa, da bi se rušile delavske organizacije v civilizirani Evropi, ter neorganizirane množice vodilo v klavnicu in obenem kreplilo reakcijo in sklenjenost kapitalistične fronte.

Delavstvo hoče imeti svojo ideologijo, na podlagi nje močne organizacije — to je boj, ki je naraven in ki obeta uspeh.

Vatikan bo koval svoj denar

Steje 500 prebivalcev in ima 800 telefonov.

Papeževa država s svojimi 500 prebivalci in 800 telefonimi se je odločila, da bo kovala svoj denar v zlatu, srebru in bakru. Na eni strani novcev bo glava sv. očeta, na drugi pa papežev grb.

Telefonske naprave je papež instaliral v darilo newyorskemu International Telephone and Telegraph korporaciju. Telefonsko slušalo v papeževi sobi je obrobljeno z biseri. Tudi papežev grb je udelan vanj.

Konferenca jugoslovenskih podpornih organizacij

(Nadaljevanje s 1. strani).

in sirotišnice. Na prihodnji konferenci bo federacija definitivno ustanovljena in izvoljen odbor. Tega se na tej seji ni storilo zato, ker se pričakuje, da se prihodnje udeleže tudi zastopniki drugih, in bodo tako imeli priliko razpravljati in kandidirati.

Dasi so bili zastopniki sedaj prvič skupaj, je vladalo med njimi lepo soglasje, kar je pripravljalo, da je bila seja končana v enem dnevu. Vsi so sečutili, da je združenje na federalni podlagi jugoslovenskim podpornim organizacijam potrebno in le njim v korist. — F. A.

Prvomajska slavnost

KLUBA ŠT. 114 J. S. Z.

v nedeljo 27. aprila

v Hrvatskem domu na Kirby Ave.

DETROIT, MICH.

Vstopnina 50c za osebo. Pričetek ob 3. pop.

S P O R E D
I. DEL:

1. Pozdravni govor.
2. O pomenu prvega maja, govor v angleščini s. F. Panzner.
3. Deklamacije.
4. Predvajanje živih slik.

II. DEL:

"HRBTENICA"

Drama v treh dejanjih. — Spisal Ivan Molek.

O S E B E :

Jože Seljan	Fr. Kuhovski
Kati, njegova žena	M. Jurca
Rosi, njegova hči	P. Travnik
Tonček, njegov sinček	R. Potocnik, ml.
Ivan Dvorček, rudar in mislec	J. Gorup
John Žagar	J. Jelovčan
Martin Bingel	L. Sluga
Tone Kopitar	W. Bohinc
Luka Cajzar	A. Semec
Luca, dekla, ki čaka da jo kdo zasnubi	H. Urbas
Rudi, muzikant	J. Zupančić
Dugan, jamski delavodajec	A. Jurca

Drugi rudarji, njihove žene in otroci.

Režiser Frank Novak.

VŠČIPCI

Rev. Černe v vlogi dopisnika.

Fajmošter Černe v Sheboyganu se je že dostikrat na vse viže proslavil.

V "A. S." z dne 1. aprila (torej na pravilen datum) ima poročilo o koncertu Marijan Šabca, ki je dopoldne pel v cerkvi, kakor se spodobi, popoldne pa na koncertu, toda ob majhni udeležbi. Rev. Černe piše:

"Njegov program je obsegal 14 točk v petih jezikih. Največji aplavz je žel pri pesmi: "Sladko je vince iz Trške gorice", posebno pri možkarjih. Za ženski spol je zapel "Goreči ogenj iz plamena — nobeden drug ga ne pogasi, kakor twoje črne oči." Vse, kar je bilo v krilih, je ploskalo, samo črnooke so zareude . . .

"Drugi dan smo jo udarili četveroglasno: to je, z žlicami, noži, vilicami in krožniki. Povabljeni sva bila na južino k rojakinji, ki je nama servirala okusen gulaš, a la po kranjsko, in pohano telečjo glavo, a la po dunajsko. Bilo je tudi vince, pa ne iz Trške Gorice. Bil je Michigan, pa ne iz jezera . . .

"Jej kako naš gospod fajn pišejo," je rekla Spela Neži, ko sta brali Jeričev dnevnik.

Pa je res imenitno! Tudi Marijan Šabec je fajn dečko, kajti gospod so v istem dopisu, ki so ga zmešali s koncertno oceno, kikljami, črnochimi zardevanki, gulažom in telečjo glavo, zapisali, da on pušča slovenskim in hravatskim župnjiam polovico dohodkov. "On je pripraočila vreden," pravi Rev. Černe. Ce bi bila ga. Lovšetova enako postopala, pa bi gospod župnik ne porabil toliko kolon proti in ne bi jo zmerjal kakor jo je, pač pa bi dejal, "to ti je cvetka, ona je pripraočila vredna!" In pa na menaštro bi moraliti! Zdi se mi, da je Rev. Černe že davno pojedel telečjo glavo, kajti posledice ga od tedaj ne zapuste. — X.

Še nekaj k gornjemu.

Mr. Movern tudi piše, da se o

PAVEL DOROHOV:

SIBIRSKI PUNT

Ruski roman iz dni državljanke vojne

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

"Moral bom pač z vami. Gre za glavo, ako ostaneš."

Vrne se hišo, zbuditi ženo.

"Žena, pojdi!"

"Pijan si, kam hočeš?"

"Fantje so tu. Vzeli so vojakom puške."

Ne preostaja nič drugega."

"Jezus! Seve, seve, tudi mi moramo proč!"

In šla sta.

Kostinski pop je zvedel, da so se na gozdnom posestvu Ivana Jazeva pojavili oborženi ljudje. Sklepal je, da morajo biti to boljševiki.

Sporoči milici rajona.

Nekega dne prijevoj vojaki na gozdno posetijo, ga preisčejo, a ne najdejo ničesar. Zato pa vzamejo s seboj Ivana Jazeva.

Nekega večera nato se ustavijo poštni konji pred hišo kostinskega popa. Vojak s puško stopi v hišo.

"Velečastiti, šef rajske milice prosi, če bi mogel pri vas prenočiti."

"Povej mu, da zelo prosim, naj mi izkaže to čast."

Šef milice, velik, širokopleč mož, kočraste crne brade, zelo ugaja popu.

"Veste, velečastiti, da smo včeraj polovili boljševiško tolpo?"

"Bog bodi milostljiv. Kaj poveste!"

"Tudi boljševiškega glavarja — Petruhina — imamo."

"Hvala Bogu in slava!"

Pop se prekriža.

"Jutri bom daroval našemu ljubemu Bogu zahvalno službo božjo! In veste, gospod polkovnik, mi imamo tukaj nekatere, ki bi jim trebalo krepko potipati zobe. — So boljševiki!"

"Kaj poveste? Tudi tukaj imate boljševike?"

"Polovica vasi simpatizira s to druhaljo."

Šef milice zdeha.

"Jih bomo že dobili. Petruhina imamo, drugi nam pa sami padejo v roke."

Bila je še noč, ko je bil šef milice pripravljen za odhod. Vstopil je v sobo popa. Potresel ga je na noge.

"No, striček, vstanite!"

"Kaj pa se je zgodilo? Ali hočete že oditi? Zakaj tako zgodaj?"

"No, pop, citaj zadušnico!"

"Kakšno zadušnico? Kaj je?"

"Svojo lastno zadušnico. Jaz sem Petruhin!"

Pop se je zvalil s postelje na tla. Padel je pred Petruhinom, plakal, poljubljal njegove škorjenje.

"Bodi usmiljen! Neumnosti sem govoril! Nikdar več ne storim tega, kar bom živ!"

Petruhin vzdigne molče revolver, sproži in zapusti svojo, ne da bi se ozrl.

Pred vrati stoji poštni voz.

7. Prvi koraki.

Dimitrij Kiseljov se je vrnil iz armadnega štaba ves srečen. Dobil je nalogu, da gre preko fronte in začne svoje delovanje za hrbotom Kolčakovem armade.

Dimitrij dobro pozna Sibirijo. Na nevarnosti je bil navajen in se jih ni strašil. Ničesar ne bo po nepotrebni tvegal. Njegovi sodruži so poznali njegove lastnosti in zato so določili ravno njega za to nevarnosti polno in odgovorno nalogu . . .

Sodruži v štabu so tudi vedeli, da je v Sibiriji ostala njegova žena z otroci.

"Kaj je z njimi? Pol leta že nima nobenih vesti! Uboga Nataša, moj ubogi majhen Miško. Kako se vam godi?"

Nekaj ga je zgrabilo s trdo roko za srce in ga stisnilo. Globoka brazda se je vrezala v celo, bolestno so se stisnile obrvi.

Strese z glavo. Zadrži težak vzdih, odežne težke misli, težke kakor gora.

"Kmalu jih bom videl!"

Ne bo ravno težko priti čez fronto. V Sibiriji ga ne bodo spoznali. Tam je še nosil gosto, kdrostno brado. Sedaj nosi gladko obrito lice gledališkega igralca. Globoka brazda na čelu in okrog ust — kakor da so narejene s šminko — spopoljujejo prevaro.

"Sicer — reč ni brez nevarnosti. Morda ga pričakuje smrt. Gleda smrti ravno ni reč teko huda — na to so se navadili. Ali ga bodo mučili? Beli so postali naravnost bestjalni . . . Da, da, reč ni tako brez nevarnosti. Vsako malenkost treba dobro premisliti . . ."

NAJLEPŠI OKRAS ZA VELIKONOČ**SO GOTOV LILLJE**

najlepše in najceneje jih dobite pri

WM. B. PUTZU Cicero's **LARGEST OLDEST** Florist

EDINA SLOVENSKA CVETLJARNA V V CHICAGU,

Phone Cicero 69

Frank Mivšek Coal, Coke and Wood.—Gravel.
WAUKEGAN, ILL.
Phone 2726.**Martin Baretincic & Son**POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.**MLADEFI - MOŽJE!**

Obleka po vaši meri.

M' vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristojala kakor rokavica na roki.

ČISTA VOLNA SAMO

Naročite si obleko ali suknjo

pri nas.

Delo ja mčeno.

John Moenik

6517 St. Clair Avenue,
CLEVELAND, O.

preveč in napravi sinu konec studentovskega življenja.

Ironična usoda privede Janeza v tretjem dejanju v — kovačnico, kjer kuje, vleče meh, se spominja lepih študentovskih dni v mestu in — naravno — toži o svoji tekoči usodi. Dvigati kozarč vinca je seveda prijetnejše kot pa kovačko kladivo. Nekomu je njegov položaj vseeno v veliko zadosežje. Ta nekdo je njegov oče, ki ga z velikim zadovoljstvom opazuje in se mu muža — kot se je sin prej njemu mužal.

Lahko se reče že naprej, da bo prihodnji koncert najbogatejši v zgodovini zbor. Prvi del programa, ki je priobčen na tej strani Proletarca, tvorijo pesmi, ki so večnolepe, namreč tako skrbno izvajane. Polovica teh je čikaškim rojakom znana, ker jih je pel že ta alioni zbor v naši naselbini. Ostale v sporedu pa so "nove" skladbe, namreč kolikor je nam znano, bodo nove za Čikažo.

"Dobro skrijte. Ta dokument je lahko za vas smrtna obsoda."

"Znam. Skrijem ga na takšno mesto, ki ga celo žandarmerija v carskih časih ni vedno našla!"

"In to tukaj vam bo v Sibiriji prišlo prav."

Nikita Ivanovič vzame iz miznice nekaj novih zavojev žoltih in sivozelenih bankovcev Kolčakovih vlade.

"To bi bilo, mislim, vse."

"In ako . . . bi se kaj zgodilo, poiščemo vše držino . . . Saj veste, sodrug Dimitrij . . ."

Zamahne z roko in zopet sede.

Dimitrij odide.

Celi dan hodi iz lekarne v lekarno in isče celulojdne kapice. Naposlед jih najde. Vzame nekaj komadol. Doma zavije svileni trak v obliko cevke, jo vtakne v kapico ter jo položi v listnico.

"Ko bom šel čez fronto, skrijem."

Zvečer je šel k nekemu čevljariju in si dal v svoji prisotnosti potno izkaznico zaščiti med podplatne.

Drugi dan zjutraj je bil tudi že kovčeg govor. V votel prostor položi nekaj časopisov in brošur — toliko, da se s tem teža kovačega ni sumljivo zvišala. V votle stranske stene je skril Kolčakovem bankovcem. Se tisti dan se poslovil od sodrogov in odpotuje.

Učitelj Murigin je zgodaj zjutraj prispel v mesto. Dal je svoj kovčeg v shrambo in se napotil, da poišče stanovanje. Dopoldan je hodil po ulicah, ne da bi našel kakšen izobesn listek, ki bi govoril, da se odda stanovanje. Poskusil je v nekaterih hišah, kjer ni bilo izobesnega, a ni imel uspeha. Nikdo ne oddaja sob in tudi ne vedo, kje bi jo mogel dobiti. Bil je že večer. Šel je v kolodvor, se vsesel v čakanlico drugega razreda in poselil v zgodnjem času. Drugi dan zjutraj je bil tudi že kovčeg govor. V votel prostor položi nekaj časopisov in brošur — toliko, da se s tem teža kovačega ni sumljivo zvišala. V votle stranske stene je skril Kolčakovem bankovcem. Se tisti dan se poslovil od sodrogov in odpotuje.

Ker Kovačev oče in njegova soproga Meta želite, da bo njun sin Janez nekdaj "kaj veljal", "studirana glava", ga pošljeta v šolo, kot se je in se že običajno dogaja na kmetih, v velikih mestih, v velikih po večkrat, in kritiki se o njegovih nastopih laskavo izražajo. Bil je tudi na koncertnih turi v evropskih mestih. Vsi sedeži so rezervirani. Vstopnice so po 75c, \$1 in \$1.50.

Koncert ruskega kozaškega zbara

V nedeljo 20. aprila ob 2:30 popoldne se vrši v dvorani Sokol Chicago na 2345 S. Kedzie Ave. pod pokroviteljstvom Jugoslovanske prosvetne zadruge koncert Ruskega kozaškega zbara. Tvorijo ga pevci iz Rusije, ki so se naselili v Ameriki po vojni. Na koncertni turi v tej deželi je nastopil v mnogih mestih, v velikih po večkrat, in kritiki se o njegovih nastopih laskavo izražajo. Bil je tudi na koncertnih turi v evropskih mestih. Vsi sedeži so rezervirani. Vstopnice so po 75c, \$1 in \$1.50.

"Morje" v Detroitu

V Slovenskem domu v Detroitu bo v nedeljo 20. aprila v prizorišču igra "Morje". Prične se ob 3. popoldne. Vstopnice so v predprodaji po 60c in pri vratih 75c. Po predstavi bo plesna zabava.

MODERNA UNIJSKA PEKARNA

v Slov. nar. domu

John Bradač, lastnik

6413 St. Clair Ave.

Cleveland, Ohio

"Trije ptički"

Johnstown, Pa. — Angleško poslušoče društvo "Friendly City" SNPJ. vprizori v soboto 17. maja Jaka Štokovo burko v dveh dejanjih "Trije ptički". Vršila se bo v Slovenskem domu na Moxhamu.

V tej borbi za obstanek si želi človek tudi razvedrila, ki mu pripomore, da pozabi na vse drugo. Ena tako prilika bo na omenjeni datum.

Burka "Trije ptički" je to, kar pove ime. Smejali se bo. Zvršenje ptičev vsakdo rad posluša, pa naj bodo v naravi ali v kletki. Naši mladi so za omenjeni večer zbirali najbolj žvrgoleče ptičke, da bo zavabili občinstvo. Nepotrebno bi bilo tu razkrilati, da mladi res znajo zavabiti posetnike svojih priredb. Pridite, in prepričali se boste. —

A. K.

Ne mišlj, da mnogo več, pač pa, da hočevedeti več.

BANOVČEVI KONCERTI

Koncerti Svetosarja Banova so aranžirani v sledenih naselbinah:

Cleveland, (Collinwood), O., v nedeljo, 20. aprila.

Chicago, Ill., v nedeljo, 18. maja, Orchestra Hall.

Milwaukee Wis., v nedeljo 25. ma-

ja. Calumet, Mich., v pondeljek 2. ju-

Traunik, Mich., v soboto 7. junija.

Ely, Minn., v nedeljo 15. junija.

Duluth, Minn., v nedeljo 22. junija.

Girard, O. v soboto 30. avgusta v Slovenskem domu.

Cleveland, O., v nedeljo 21. sep-

tembra v Slov. nar. domu.

Kdor illi glede koncertov z Banovcem korespondirati, naj piše na naslov 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Herminie 2221.

SOCIALISTIČNI PEVSKI ZBOR**"SAVA"****odsek kluba št. 1 J. S. Z.****CHICAGO, ILL.**

Koncert in vprizori te operete

ANGELO
CERKVENIK:**DAJ NAM DANES NAŠ
VSAKDANJI KRUH**

Socialna povest.
(Ponatis iz knjige
"Cankarjeve
družbe".)

(Dalje.)

Zaročenca sem imela: padel je pod vlak...

Der Mann war besoffen, je šinilo gospe v glavo.

... in potem sem ostala sama z otrokom.

Otrokom, čigavim otrokom za Boga?

Zazdelo se ji je, da je prenaglo in nekako prehlastno vprašala. Ali ni mogoče ta ženska njenega vzburjenja celo opazila? Aber wo! Das Weib ist doch eine ganz gewöhnliche Arbeiterin!

S svojim otrokom, gospa!

Tedaj ste bili poročeni, imate morebiti pokojnino?

Nisem poročena. Otrok je nezakonski.

Nezakonski?! Sem že imela enkrat takšno stvar v svoji hiši. Otroci so nemirni, mi pa potrebujemo miru. Ne morem vas sprejeti. Res, mi je zelo žal...

Marta je pozdravila in odšla.

Gorostasno, gorostasno vam pravim, ljuba gospa, je hitela na vse kriplje pripovedovati preko ograje sosedi. Unerhoert! Z otrokom mi hoče udreti v hišo, mit einem Kind! Pomislite, mit Kind! In moja mala Janina, nežna moja delčka ... Bog ve, kakšen kmet bi bilo tisto otroče. In nezakonsko, pomislite samo! Ja, die heutige Welt! Takšen otrok naj bi se morebiti celo igral z mojo Janino? Skupaj bi hodila po vrtu ... Navsezadnjne biše objemala ... So 'ne Anmassung'!

Soseda se je uljudno smehljala, dasi je nekoliko drugače mislila. Uljudno smehljanje še vedno ni pritrjevanje, si je mislila. Saj je prav danes neki kritik razglasil strmečim čitateljem, da je napisal pred dobrim mesecem dni celo neko pozitivno kritiko iz same slovenske uljudnosti. Zakaj se, tedaj, ona ne bi smela iz same uljudnosti samo smehljati? Naposlед vsak ima vsak smehljaj dvoje zelo različnih obrazov ... Drugi obraz se je smehjal milostivi gospe v brk! Saj je vedela, da milostiva še danes vleče svojega moža za nos, da je bila pred desetimi leti znana, da je "živila" kakor je znala "živeti" le malokatera ženska v tej okolici.

Nezakonskega otroka! Saj nič ne pravim! Ampak kdo more imeti takšne stvar, so 'ne Sache, v hiši? Kaj pravite, ljuba gospa?

Seveda, seveda, milostiva!

In da ste jo videli! Brez vsakršnega okusa je oblečena, ampak bubi-frizuro! Lep red, vam pravim!

Neprijetno, res!

Nicht wahr? Predrzno, vam pravim. Saj sem dobra ženska, Sie kennen mich ja! Ampak: kar je preveč, je odveč! Ali ste že slišali? Soseda, tukaj, ta, na levo? Niste ... Wirklich nicht? Eine kostliche Geschichte! Mož se ji je spečal s služkinjo! Ja, ja, ich sags ja Ihnen! Hörens mal! Unerhoert! Sich so weit zu erniedrigen! Mit einer ganz gewöhnlichen Magd! Da je bila vsaj kakšna hišna učiteljica ... Človek bi mu oprostil!

Nič nisem vedela.

Aber ja! Saj ji je že odpovedala. Gospa je baje včeraj jokala. Pravijo, da se bosta ločila. Ich habe ja schon seit jeher gesagt: Zdravnik je sicer res, a njegov oče je navaden premikač ... Kri se ne da zatajiti! Jabolko ne pade daleč od drevesa. Oprostite, ljuba gospa, zdaj pa moram hiteti. Ob treh imam v damskev salone, v mestu, sejo odpora društva za zaščito revnih otrok. Predsednica je danes zadrgana, bom predsedovala jaz ... Eine unangenehme Pflicht. Auf Wiedersehen! Adieu!

Soseda je pripogibala vrtnice, da ne bi posle. Mraz je začel pritisnati nenavadno zgodaj. Pomisilia je na žensko, ki se je bila prišla ponujati milostiv tam preko. Kratek hip ji je bilo hudo, saj je vendar tudi sama bila nekdaj služkinja.

Ah, kaj? Vsakdo kakor ve in zna.

Nic več ne vem, kaj mi je storiti, je rekla Marta skoraj glasno, ko je stopila na ulico.

Trkala je na mnoga vrata ...

"Kdor trka, se mu bo odprlo ..."

Vsa vrata so ostala trdo zakljenja.

"Pustite male k meni priti ..."

In vsi so bežali pred njim, kakor da je gobav ...

Tam v gozdu za mestom pa je v prelepi vili klečala zvečer mala, nežna Janina na mehki postelji in mama ji je s pobožnim glasom narekovala:

Daj nam danes naš vsakdanji kruh ...

IX.

Stana je bila odšla. Poročila se je. Z možem sta si našla majhno podstrešno izbičo. Skoraj bala se je povedati Marti, da se morata ločiti.

A naposled je prišel trenutek ločitve ...

Molče sta si stisnili roke ... Stana se je obrnila in solza ji je zdrknila po licu ... Marta pa je ostala sama v sobi in izbruhnila v tih, boleč jok.

Marta, če boš kdaj brez strehe, boš našla vedno pri meni zatočišče ...

O, ti dobra deklica!

Teden dni je zaman trkala na stotera vrata.

In zdaj je sama v tej mrzli izbi ... Stene jo tako čudno zizajo ... Ali ni to začetek konca? Pogledala se je v zrcalo?

Glej, natanko takšne oči imam, kakor tista ženska, ki je šla počasi iz tovarne in je tako brezizrazno gledala ... in je potem šla v grob z vso družino.

Tako je še mlada, komaj štiriindvajset let ji je, komaj je okusila drobec življenske sladosti ... In naj bi se tako brez borbe udala gladu? Pa Ingo? Kaj bo z njim?

Skupaj z njim naj bi šla?

Saj res, tako preprosto!

Zakrila si je obraz z rokami in zdrvela na cesto.

Kaj naj začne?

Da bi kradla?

Treba je znati! Človek mora biti pogumen! Predrzen!

Postala je postrežnica. Ribala je, prala, pomivala, likala, čistila parkete ... Zasluzila je malo, zelo malo. Lačna je bila, naga in bosa. Otrok je vidno hujšal. Tudi sama je bila presibka, da bi mogla še dolgo opravljati vsa težka dela, ki jih je vzela na svoja ramena.

Včasih je obsedela sreda sobe na parketih in se ni mogla niti ganiti. Težko je dihalo. V glavi se ji je vrtelo ... Megla je vso objela.

Kaj naj počnejo s takšno postrežnico? Bili so usmiljeni; nesli so jo domov.

Obsojeno je bila na počasno umiranje.

Teden dni pozneje je pozno zvečer sedela ob specem otroku. Oči so se ji globoke vdrlje, srce jo je bolelo. V pljučih je čutila utrujenost ... V kriji se je prikradla strastna želja po večnem počitku.

Ingo moj, srce, je šepetal in ga božala.

Ali je kazen, ker ga nisem dala kramti, ker sem brezbožnica in vlačuga?

Vlačuga?

Zasmajala se je in smeh se je odbijal od stene do stene ... Krohost se je lovil v ozki izbi, vrtel se je v vedno bolj zožočem se krogu okrog nje, stiskati ji jel z bestialno naslado goltanec ...

Vlačuga in brezbožnica!

Kaj sem storila, da ne pride iz tega labirinta groze in prepletstva? Kdo me prega? Kdo prega mojega nedolžnega otroka, ki je tako zelo moj? Kdo in zakaj? Zakaj mu ne privočijo življenga?

Ingo moj, zakaj nisi ob porodu umrl?

Mati sem, mati, ali sliši? In kličem smrt nadenj, ki mi je vse na svetu! Mati sem!

Konec bo! Od gladu morava umreti... Jutri bo prosil:

Kruha, mama!

Kje ga bom vzela?

Zaplakal bo, glasneje bo iz njega zajokal glad:

Kruha, mama, kruha!

Nekdo se je zarogal:

Človek ne živi samo od kruha ...

O Kriste, kako te prekljinajo!

Ali ne slišiš, mama brezsrčna, kruha, kruha!

Zunaj je zatulil veter. Ogonimo drevo se je pripognilo in s svojo rogovilasto vejo po-praskalo po oknu.

Marta je dirjala po izbi, krohot, strašen, svinčenotežak krohot je z ogromnimi koraki stopal za njo ... Otrok je težko dihal.

Mama, umiram ... kruha ...

Dečkov glas je zamrl.

Ali naj ga?

Zdaj, zdaj ... rešim ga trpljenja!

Zakaj ne?

Vedela je, da ga bo morala, da ne more izogniti se ...

Kako bi se mogal braniti ...

Kruha!

Glej, pajek ... kakšne ogromne, dolge tace steguje po njem ...

Raje ga bom sama ...

Ostuden žival!

Stisnila je z gorečimi prsti droban vrat ...

Mama, mama ...

Drobne, svetlomodre očke so se odprle in nasmehnile ... Ingo je še dihal, prsti so se razklenili, roka je padla na blazino, Marta je zahitela ...

Ali sem ob pamet? Stana, zakaj si me pustila samo? Vsi, vse ste me zapustili ... Ingo, kakšno grdo, ostuden mater imaa!

Deček pa je ovil drobno ročico okrog maternega vrata.

X.

Spanska.

Ingo je bil ves v objemu ognja. 40 st. C. Marta je begala kakor brezumno bitje. Stana je posodila vse, kar si je bila prihranila, da mogla plačati zdravniku honorar in zdravila.

Influenca, gospa! Mir, toplo, vroč čaj z limono in potem, ko bo nekoliko boljši: dobro, redilno hrano! Otrok je slabokrvan.

Prisiljena je bila prodati Martinov poročni prstan. Porabila je vse do poslednje pare ...

Nekaj moram ukreniti! Svoj denar moram dobiti!

Baš tiste dni se je vršila ena izmed glavnih razprav zaradi poloma Triglavsko banke.

Glavni ravnatelj Zlatnik je prisegel, da nima niti prebile pare premoženja.

Marta ni mogla svojim lastnim ušesom verjeti.

Ali sem jaz blazna ali vse ti, ki ga poslušajo, ki ga sploh sprašujejo ...

(Dalje prihodnjic.)

"Hrbtenica" v Detroitu

Detroit, Mich. — Na svoji letošnji prvomajni vprizori klub št. 114 JSZ v Hrvatskem domu na 1331 E. Kirby Ave. v nedeljo 27. aprila ob 3. popoldne znano socialno igro "Hrbtenica". Menda ni nobene, ki bi bila tolikokrat na slovenskem ameriškem odrvu, kaže je bila "Hrbtenica". Spisalo je sodrug Ivan Molek, glavni urednik "Prosverte". Vrši se danes, ali pred dvajsetimi leti, v eni ali v vseh državah ameriške Unije, kjer žive slovenski premogarji.

Na zelo se prizadeva pridobiti

hčer, da se ne bi poročila z Rudeta, ki s svojo harmoniko majnapajem. Želi ji dobro, pa ji ne privoči, da bi v zakonu prala mrajsarske cape, poleg pa še v strahu čakala, kdaj ji prineso moža mrtvega iz Jame.

"Samo majnarja nikar ne vzevi!" pridiga svoji Rozi.

Njuna hči Rozi je rojena in vzgojena v Ameriki. Zaveda se, da je hči proletarca, zato jo materine pridge ne ganejo — posebno še zato ne, ker je dobila izvoljenca, ki dela v janji. Odločno je na njegovi strani tudi v najhujši krizi. Večkrat povdari, kruh je prvi, blagostna devlatstva je prvo!

Tonček, sin Selana, je nadbuden. Živi brezskrbno in upa, da bo, ko odraste, prezent Zed. držav.

Pet, deset ali več fantov je na boardu pri Selanovih. Toličko število je bilo pred leti nekaj običajnega, in več ali manj je še danes. Najhujši izmed fantov pri Selanovih je Dvoršek s tistimi brezverskimi čikashki cajtengami. Ob vsaki priliki agitira za unijo in za novoustanovljeno društvo S. N. P. J. Eni sostanovalec ga sovražijo radi njegove zavednosti in "brezverstva".

Seznamimo se z osebami, ki nastopajo v igri: Selan je gospodar, gazda hiše, v kateri se obiskujejo običajnega, in več ali manj je še danes. Najhujši izmed fantov pri Selanovih je Dvoršek s tistimi brezverskimi čikashki cajtengami. Ob vsaki priliki agitira za unijo in za novoustanovljeno društvo S. N. P. J. Eni sostanovalec ga sovražijo radi njegove zavednosti in "brezverstva".

Njihujša preizkušnja pride, ko je proglašena stavka.

Dvoršek je na vseh državah Amerike vodil, da vodil fantov pri Selanovih je Dvoršek s tistimi brezverskimi čikashki cajtengami. Ob vsaki priliki agitira za unijo in za novoustanovljeno društvo S. N. P. J. Eni sostanovalec ga sovražijo radi njegove zavednosti in "brezverstva".

Luka Cajzar je njegov najhujši nasprotnik. Ves fanatični vsakemu, ali njegova dobro

PREGLED VSEBINE JUBILEJNE ŠTEVILKE

DOSLEJ ni še noben jugoslovanski list v Ameriki imel v eni številki toliko in tako različnega gradiva, kakor ga bo imela jubilejna-prvomajska številka "Proletarca".

Obsegala bo 32 strani, štiri dele po osem strani. Eden bo angleški.

Datirana bo z dnem 1. maja. Izšla bo k 25-letnici Proletarca, ki je prvi slovenski list v Ameriki, da jo objava s slavnostno izdajo.

Pregled vsebine.

Ivan Molek je poslal obsežen članek "Doba bojev in trpljenja", v katerem podaja spomine iz dni največje "Proletarčeve" krize.

Z zanimanjem boše čitali tudi njegovo satiro "Bobica", pisana v obliki igre. "V svitu rdeče zarje" je pa sem od istega pisatelja, ravno tako "Ah, mister boss!"

Obširen pregled zgodovine Jugoslovanske socialistične zveze je priredil Frank Zaitz, ravno tako tudi članek "Četrstoletja slovenskega socialističnega lista v Zedinjenih državah" ter več drugih.

"Se en jubilej" je članek, ki ga je spisal Frank Petrich.

"V boju in delu v Detroitu" je spis, ki ga je poslal za to številko Joško Oven. — "Gonilna sila napredka" je članek Max Adlerja, ki ga poda čitateljem v slovenskem prevodu Ivan Vuk. O Ameriki pred 25 leti in sedaj piše Anton Garden.

Frank Podboy obravnava delo in taktiko JSZ. med vojno. Louis Beniger bo zastopan z dvema slovenskima in enim angleškim člankom. O zadružni vzgoji je poslal članek Anton Kristan.

Zgodovina A. S. B. P. D. je spis, ki ga je poslal Anton Sular. Morda vam še ni znano, da je to ena najstarejših slovenskih centraliziranih podpornih organizacij. Urad ima v Kansusu. Proletarec je bil svoječasno njen glasilo. Šla je navzdol—čemu? Videli boste v članku.

John Petrich, soustanovitelj "Proletarca", prvi tajnik JSZ. pred 25 leti (ko so jo tvorili slovenski klubi), aktivni delavec v našem gibanju dolgo let, bo imel članek "Moji spomini na rojstvo 'Proletarca'". Članek o začetnih dneh tege lista bo imel tudi Frank Podlipiec.

"Gospodarski razvoj sovjetske Rusije in njegov posmen" je slika o ekonomskem napredovanju sovjetske Unije, ki jo podaja čitateljem Frank Novak.

"Bratske podporne organizacije" je razprava, ki vas bo gotovo zanimala. Priredil jo je Blaž Novak. — O skupnih potovalnega agitatorja listov piše Anton Jankovič. Peča se s tem delom 16 let, edini Slovenec, ki se toliko let ukvarja izključno z agitacijo za liste. In naravno, da bo v tej številki zastopan tudi Joseph Snay.

Grešni Chicago je opisal Fred A. Vider. Mestu ni storil nobene krivice, ker ga opisuje kakršno je. O našem gibanju v Wyomingu piše Frank S. Tauchan.

Minnesotska federacija

SNPJ

Na seji minnesotske konference društev SNPJ. 23. marca na Elyju je bilo sklenjeno, da se v Prosjeti objavi jeno mnenje o "Ljudskem glasu", ki je, da to svobodo nekateri dopisniki toliko izrabljajo, da škoduje "Prosjeti" in jednoti. Obsoja napade na urednika Moleka in apelira na vse lojalne člane, da mu pri njegovem težavnem delu nudijo moralno oporo in sodelovanje.

V odboru federacije so John Kobi, predsednik, Frank Klun, tajnik, in Jos. Vodovnik, blagajnik. Razen teh ima več

drugih odbornikov. Prihodnjeno zborovanje se vrši 24. avgusta na Evelethu. Dne 13. julija bo imela članski izlet na Chisholm. — **Poročalec.**

Iz Clevelandu

Slovenska mladinska šola slovenskega narodnega doma vprizori igro "Snegulčica" v nedeljo 27. aprila zvečer v S. N. D. na St. Clair Ave. Slovenska mladinska šola je koristna ustanova. Tu rojeni otroci slovenskih staršev se uče v nji slovenskega jezika, tolmači se jim rojstno deželo roditeljev in prizadeva si ustvariti med njim starši čimtrdnejše vezi. Poučne se v nji o naših pisateljih in

drugih odbornikov. Prihodnjeno zborovanje se vrši 24. avgusta na Evelethu. Dne 13. julija bo imela članski izlet na Chisholm. — **Poročalec.**

Slovenska mladinska šola slovenskega narodnega doma vprizori igro "Snegulčica" v nedeljo 27. aprila zvečer v S. N. D. na St. Clair Ave. Slovenska mladinska šola je koristna ustanova. Tu rojeni otroci slovenskih staršev se uče v nji slovenskega jezika, tolmači se jim rojstno deželo roditeljev in prizadeva si ustvariti med njimi starši čimtrdnejše vezi. Poučne se v nji o naših pisateljih in

drugih odbornikov. Prihodnjeno zborovanje se vrši 24. avgusta na Evelethu. Dne 13. julija bo imela članski izlet na Chisholm. — **Poročalec.**

ALI SE BREZPOSELNOST ZMANJŠUJE?

Skozi vso jesen, in potem skozi vso zimo, so kapitalistični dnevnički na povezli svojih bosov dokazovali, da ni z ameriško prosperiteto ničesar narobe. Vzlič te mu dobiva hrano v javnih kuhinjah tisoče delavcev. So sicer delavci, toda brez dela. Hooverjeva komisija naznanja, da so najhujši tedni prešli. Če je to res, je nam prav. Mi ne želimo nikomur hudo, najmanj seveda tistim, ki so ovisni od plače, katera ne znaša povprečno niti tri desetake na teden. Ta slika pokazuje mnogo brezposelnih v Chicagu, ki je skušala pred tedni prodreti do City Hall, a jo je policija razgnala. Prosperiteta vsled tega seveda ni bila prav nič povečana.

Povesti in opisi.

Angelo Cerkvenik je poslal za jubilejno številko povest "Nakijuče", Katka Zupančič vam predstavi "Fordko", "Poročnik Schmidt in Zinaida" je odlomek romana, ki ga je poslal Ivan Vuk, Ivan Jontez je poslal črtico "Blazna sirotica", "Naš praznik" je spis Toneta Slabeta, itd. S pesmimi bodo zastopani razen drugih Tone Seliškar, Ivan Molek, Čulkovski, Theobald Tiger, Svetozar Banovec in A. P. Krasna.

John Olip opisuje dneve med vojno v Franciji, Frank Aleš je poslal članek "Zgodovina ameriških Slovencev bila drugačna . . .", Fr. Barbič opisuje delavce in delavke na poulični železnici za časa vojnih dni, Frances Zavokšek je poslala opis waukeganske zadružne prodajalne, K. Trinastic opisuje zgodovino kluba št. 27, John Kobi piše o razmerah in o agitaciji v Minnesotu, Anna Mahnich je poslala zanimiv spis o organizacijah v Waukeganu, John Grošelj piše o brezposelnosti in "chain stores", nadalje so poslali spise o raznih predmetih Louis Zorko, John Teran, Frank Boltezar, John Krebelj, P. E. Kurnick, Fr. Rataic, V. Peterrel, Max Martz, Nace Žlembberger, Tony Zaitz, M. Fradel, Fr. Hribar, A. Mravlje in drugi.

Nasi kulturni delavci.

Delavsko gibanje med Ameriškimi Slovenci je vedno iskalo kulturnih delavcev. Na čelu teh je Ivan Molek. V jubilejni številki bo članek "Ivan Molek—25 let njegove dela". V času, ko je začel izhajati Proletarec, je on urejeval list "Glasnik" v Calumetu. Skoro od začetka je on sotrudnik "Proletarca". Ivan Molek je najbolj plodovit slovenski prosvetni delavec, ki dela in dela na literarnem polju 25 let in je še vedno energičen kakor je bil.

Priobčen bo članek o pokojnem Jožetu Zaveršniku in podatki o mnogih drugih naših sodrugih.

Ponatisnjen bo članek, ki ga je poslal "Proletarcu" k njegovi dvajsetletnici leta 1925 Eugene V. Debs.

Spisi o kulturnih organizacijah.

Članki o delovanju naših kulturnih organizacij bodo bogat prispevki in dober vir onim, ki bodo kedaj pozneje pisali zgodovino ameriških Slovencev. Naj navedemo pod rubriko nekaj spisov: "Delovanje klubov JSZ. na dramskem polju"; "Dramatično društvo Ivan Cankar"; "Slovenski pevski zbori v Chicagu"; "Nekaj podatkov o 'Zarji'"; "Dramske aktivnosti kluba št. 1 JSZ.); "Socialistični pevski zbor 'Naprej'"; "Socialistični pevski zbor 'Sava'".

Spisi o "Proletarcu".

Članki o "Proletarcu" bodo podali točno sliko zgodovine tega lista. Več je bilo omenjenih že prej. Priobčeni bodo tudi sledeči: "Uredniki in upravniki Proletarca od ustanovitve lista do danes"; "Naši pokojniki"; "25 slovenskih listov v Ameriki prenehala izhajati"; "Proletarec je drugi najstarejši slovenski list v Ameriki"; "Proletarčevi uradi od početka do danes"; "Tiskarne, v katerih je

Obzorje delavcev.

Pevske točke na tej slavnosti bosta predvajala zbor "Zarja" in zbor Socialistične mladinske lige. — Louis Zorko.

"Premajhen list"

Dasi je "Proletarec" od lanskega aprila skoro še enkrat večji, je za potrebe našega gibanja še vedno premajhen. Za dopise bi rabili še dve strani, in najmanj eno za krajše opise in črtice.

List je le tedaj zanimiv za povprečnega čitatelja, če prima različno gradivo in ilustracije. "Proletarec" ima oben.

Največji del vzamejo dopisi ter drugi spisi, ki se nanašajo na delavsko gibanje. Ce bi dopisi napolnjevali še več prostora, bi list ne bil več mikan in posledica bi bila nazačovanje cirkulacije.

Era povest ali dve sta v listu potrebeni, prvič da je čitivo bolj pestro, in drugič, ker povesti ugajajo veliki večini čitateljev. "Proletarec" priobčuje povesti socialnega značaja, v katerih pisatelji-umetniki slika življenje kakršno je. Razgaljajo hinavstvo in laž in vzgajajo ljudstvo za boljšo uredbo.

"Proletarec" poroča o delovanju na polju dramatike in glasbe v naših naselbinah, o čitalnicah, domovih itd., poleg tega pa prinaša članke in opise na prvi, četrti in tu in tam

bil tiskan Proletarec"; "Potovalni agitatorji Proletarca"; "Kako sem prišel v službo k Proletarcu" (Fr. Zaitz); "Naši zaslužni sodružniki".

O JSZ. bo nudil obširen pregled prej omenjeni članek ter razni drugi spisi.

"Proletarec" in srbski sodrugi.

George Maslach bo v članku "Iz prošlosti i sadašnjosti Jugoslavenske Socijalističke Organizacije" podal sliko dela srbskih sodrugov, in njihove odnose s Proletarcem, o njihovih aktivnostih v JSZ., o listih, ki jih je ustanovila srbska sekacija itd.

To je površen pregled raznih spisov, ki bodo v jubilejni številki v slovenskem jeziku in slednji v hrvatskem.

Angleški del.

Donald J. Lotrich je napisal za angleški del članek o postanku in razvoju našega gibanja, predvsem o "Proletarcu". Napisal je razen tega več drugih, enega o klubu št. 1. Angleške članke so nadalje poslali Louis Beniger, Amelia Shuler, Anton Garden, F. S. Tauchan, John Kopach, John Rak, Herman Ružič, Andrew Grum, in drugi.

Izmed naših "ameriških" sodrugov so poslali članek Algernon Lee, direktor Randove šole za socialno znanost, župan Hoan, Clarence Senior, Norman Thomas, Adam Coaldigger, A. H. Kalish, Jos. E. Cohen in drugi. To bo največja angleška priloga, kar so jih dozdaj izdali jugoslovanski listi v Ameriki. Kakor slovenski deli, bo tudi angleški nudil izborni gradivo.

Slike in ilustracije.

Za klišeje bomo potrošili več kot kdajkoli prej za posamezne povečane (majskie in jubilejne) številke "Proletarca".

Mi bi lahko izdali veliko manjši list—vsekakor lagljekakor velikega—in ga napolnili z oglasi, kakor so takozvane "božične" in "velikonočne" izdaje slovenskih listov ter napravili profit. Ali kot navadno, odločili smo se izdati velik list, da bomo nudili čitateljem gradivo, ki bo v ponos slovenskemu delavskemu tisku in bi bilo v ponos tudi vsakemu drugemu listu. Za malo vsoto dobe čitatelji list, ki je vreden veliko več. K pokritju izdatkov te številke nam pomagajo vsi, ki so ji naklonili oglase, nadalje naročnina in pa prispevki v tozadovni fond, čigar izkaz je priobčen v tej številki.

Ce naročila še niste poslali, storite to takoj. Cene so razvidne v oglasu na 2. strani. Naročite to številko tudi svojcem v starem kraju. Stane 20c izvod. Nam pošljete vsoto, drugo izvršimo mi.—Obljubili smo izdati list, ki bo vreden petindvajsetletnice "Proletarca", vas pa smo vprašali za sodelovanje, da bo tiskan v mnogo tisoč izvodih in da doseže vsakega, ki zna čitati naš jezik. Prepričani smo, da boste storili, kolikor je v vaši moči, da bo imela jubilejna številka čimvečjo cirkulacijo.

Ce naročila še niste poslali, storite to takoj. Cene so razvidne v oglasu na 2. strani. Naročite to številko tudi svojcem v starem kraju. Stane 20c izvod. Nam pošljete vsoto, drugo izvršimo mi.—Obljubili smo izdati list, ki bo vreden petindvajsetletnice "Proletarca", vas pa smo vprašali za sodelovanje, da bo tiskan v mnogo tisoč izvodih in da doseže vsakega, ki zna čitati naš jezik. Prepričani smo, da boste storili, kolikor je v vaši moči, da bo imela jubilejna številka čimvečjo cirkulacijo.

Vzlič ekonomski krizi, ki je prizadela tisoče slovenskih delavcev, se število naročnikov "Proletarca" dviga in kampanja za njegovo razširjenje se je tudi angleški del "Proletarca" zadovoljivo razvija.

Pozor delničarji Slovenskega narodnega doma WAUKEGAN, ILL.

Ker bo v nedeljo 20. aprila skupna prireditev vseh odsekov S. N. D., se bo vršila redna seja delničarjev v soboto dne 19. aprila ob 8. zvečer.

Rudolf Skala, tajnik.

OBČINSTVU V CHICAGU:
"KOVAČEV ŠTUDENT"
v nedeljo 27. aprila
v dvorani ČSPS.
na koncertu "Save".
Bogat pevski spored.

Vstopnice v predprodaji 75c, pri blagajni \$1.

Prispevki za pokritje izdatkov jubilejne prvomajskie številke

III. izkaz.

Detroit, Mich. — Po \$1: Herman Ružič, Peter Benedict, John Lamut, Frank Smerdi, John Kraintz, Andy Sluga in Joe Černe; Frank Padar, 75c; po 50c: John Jerman, Lucas Hribar, Frank Cesen, Lawrence Sluga, Peter Kisovec Frank Oblak, Thomas Platt, John Bernick, Mary Bernick, Amelia Ružič, Martin Grum, Frank Šetina, Joe Černe, Frank Kočač, Thomas Sluga, Andry Werholtz, Frank Verholtz, Joe Werniak, Andrew Kramer; John Kosnik, 35c; po 25c: William Bohinc, John Berlitz, Mrs. J. Berlitz, Adolph Garsperic, Albert Naprudnik in Andrew Semrov, skupaj \$19.35 (poslat P. Benedict).

Springfield, Ill. — Anton Gorenz, \$1; Alojzija Gorenz, 50c; po 25c: Henry Gorenz Pat Larkin, Anna Larkin, Frank Poani, Helen Poani, Fred H. Becker, Frank Prezel, Leo Forman, Frank Raspet, John Barlič, Bartel Vodosek; Neimenovan, 15c, skupaj \$4.40 (poslat Aneon Gorenz).

Parkhill, Pa. —

A REMNANT OF BARBARISM

The jingoes are yapping like a pack of wolves nowadays.

They are hungry to rend the chances of world peace and understanding.

Such changes of world peace and understanding as are implicit in the London conference are slender enough, God knows, without the jingoes trying to destroy them by stirring up hatred of England and other countries.

But that is the jingo nature. It has been vociferous ever since Admiral Decatur delivered himself of that unfortunate toast which is freely translated as "My country right or wrong."

The toast, as we understand it, was proposed at a banquet. There is usually a good opportunity for an admiral, a general or anyone else to get a trifle too much liquid refreshment at a banquet board. History does not say whether the admiral was stewed or not when he proposed the toast, and far be it from us to make any such charge against him — although we think that would be better than the toast itself, for the jingoes have been making good (meaning bad) use of the toast all these years.

The toast, in its complete form, was even kept standing at the masthead of a Chicago paper for several years after the World war. Readers attacked it and the paper unsuccessfully tried to defend it. Finally it was quietly dropped from the masthead, but the paper evidently did not change its sentiments at the same time, for it is still jingo.

Jingoism — another name for extreme, fanatical nationalism — is the old tribal consciousness carried over into civilization. Tribes were hostile to each other and each tribe was very exclusive. If tribes had conferred and co-operated they could have got rid of wars and butchery. Nations can get rid of wars by now conference and cooperation. It is a shame that the out-of-date tribal consciousness must butt in and try to head off progress in this direction.—Milwaukee Leader.

OUR DOINGS HERE AND THERE

Sava's concert will be our next performance on Sunday April 27th at C. S. P. S. Hall, 18th and May Sts. Three hours of beautiful folk songs sung by the chorus, duets, trios, quartets, and "Kovacev Student", a one act operetta completes its program. Dancing will follow, with music furnished by Johnny Hochevar and his merry makers. Tickets 75c in advance, \$1 at the door.

Plans for the May Day celebration of branch No. 1 JSF, are being prepared. The program will consist of singing by choir Sava, speeches in Slovene, Srbo-Croatian and English, and a once act play by Bernard Shaw under the direction of John Rak and Frank Buric. Dancing will follow the program. Admission 35c.

The book department of Proletarec just received the first shipment of Upton Sinclair's latest novel "The Mountain City". Comrade Sinclair, known as the greatest Labor novelist, acquaints his readers in this book with Jed Rusher. How he rose into the world and became a multimillionaire at the age of 30. This book sells for \$2.50. Send in your order to Proletarec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

More contributions for the Jubilee and May Day issue of Proletarec have come into the editor's office last week. Another section will be added to this issue, making four in all. One section of 8 pages will be in English, to acquaint the English readers with the history and ideals of Proletarec. Your cooperation for a wide circulation of this issue is necessary.

Delegates elected for the eight regular convention of JSF, so far reported are: for branch No. 1, Joseph Oven and Peter Bernik; branch No. 5, Conemaugh, Pa., Frank Podboy; No. 27, Cleveland, O., Joseph Siskovich; No. 49, Louis Zgonik; No. 114, Detroit, Mich., Rudolph Potocnik; No. 180, West Allis, Wis., Anton Demshar; lodge No. 102 SNPJ., Chicago, Ill., Frances Vider; No. 1, SNPJ., Chicago, Ill., Anton Garden. It is important that all branches of Federation and lodges affiliated with its educational division be represented.

Branch No. 118 JSF. of Strabane, Pa., will give a dance Saturday night April 26th in the SNPJ. lodge hall. Everybody invited.

Svetozar Banovic, the noted Slovene opera singer of Jugoslavia, will render a concert in Collinwood Ohio Sunday April 20th.

All branches of JSF. and lodges, members of its educational division should send delegates to the conference held April 27th in Milwaukee. The session will start at 9 A. M. at Tamshe Hall on National Ave. and 3rd St.

Sunday, April 20th a conference will be held of branches and lodges, members of the educational division of JSF. in Lawrence, Pa. All branches and lodges should send delegates.

John Rak.

That's That

What can socialists hope for from the kind of man who visited my office this week?

He came in wearing that puzzled and slightly forlorn look which story writers tell us spreads over the features of a man who is hit by a bullet. Plainly, something had happened to him. What was it? He answered the question with his first sentence.

"Well, I lost out," he said. "I'm out of a job now and nobody seems to have anything for me to do. You can't buy a job these days. They look me over, see that I'm old and turn me down." He shook his head in a puzzled manner and then asked: "What do you suppose I'm going to do?"

I admitted that I didn't know, and then he asked another question.

"What do you think is wrong with this country, anyway?"

This time I knew the answer.

"Capitalism," I replied.

And then he threw his bombshell at me: "Capitalism!" he exclaimed in disgust. "Capitalism, nothing! Why what would we do without capitalists? It's the rich men who give us work; if it were not for the rich there'd be nothing for anybody to do!"—Reading Labor Advocate.

Detroit, Mich.

The May Day celebration of branch No. 114 JSF. will be held on April 27th in the Croation Hall, 1331 E. Kirby Ave.. The program starts at 3 P. M. with a drama in three acts, Hrbtenica (Backbone) by Ivan Molek.

This play portrays the life and struggle of the miners to better their living and working conditions. Those who are not familiar with the mining industry, will get an idea and view of its conditions and standard of living in the coal towns.

After the play an allegory will be shown on the stage. A figurative representation to resemble the meaning of May Day. There are people who do not know that May Day is the International Labor Day, and not the first Monday of Sept. which was decreed by law as the holiday for the workers of this country.

Let us hope to see a large delegation of members and their friends from branch No. 115 JSF. and the public in general among our midst on the above mentioned date. Dancing will follow the program. A good time is assured to all.

Mary Nograsek, member of Club No. 114.

What to Wear

An Englishman with rather bizarre ideas of dress was visiting at the home of an American, and when he appeared one day at the breakfast table, clad in unusually loud apparel, his host candidly said.

"Great grief! I wouldn't wear that suit to a dog fight."

To which the Briton replied: "But old top, you didn't tell me you were going to take me to a dog fight."

OUR WORLDLY INFANTS.

Mother—Where do bad little girls go?

Betty—Most everywhere.

Exchange.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Once more, we must tell you of the Illinois Coal Miners. The hardest blow outside of the reorganization convention hit John Lewis of the old regime, because of the decision of the Appellate Court of Illinois in sustaining the decision of a previous hearing in telling Lewis to keep his hands off the Illinois union. Our Illinois men can hail this as another victory in their struggle to wrest the leadership of the union from who have all but destroyed it. With this decision activity should increase and every miner in Illinois should step behind Alexander Howat and the new officials.

Plays have a meaning. Johnny Rak and his colleagues are preparing "Annajanska, The Bolshevik Express" written by the famous George Bernard Shaw, for Thursday evening May 1st. It will be May Day for the Slovanes of Chicago at the S. N. P. J. Hall. The play will top the program for the night. We urge a good attendance.

In another week Sava's singers will perform at C. S. P. S. Hall. No new developments have come up since the last report. But the folks are rehearsing with the hope of putting over this concert with more pep and zeal than any previous. Long steady practice brings certainty and confidence to the participants. Our folks will have all of that on April 27.

The naval conference has finally come to a close. Our country will have saved one billion dollars because of the agreements. Other nations will also have large savings. But why not scrap some of the present navies? Yet holding down the future building program of the large countries is a step in the right direction. As labor becomes more powerful in deciding the destinies of government's, greater strides toward disarmament will be made. Until such time we can only build and strengthen our representation in the various parliaments.

The secretary of the Socialist party of New York reports a substantial gain in the growth of the party. Comparisons are made between the 1928 and 1929 dues paying members and the increase is gratifying. New York state is one of the liveliest in the Union for the party.

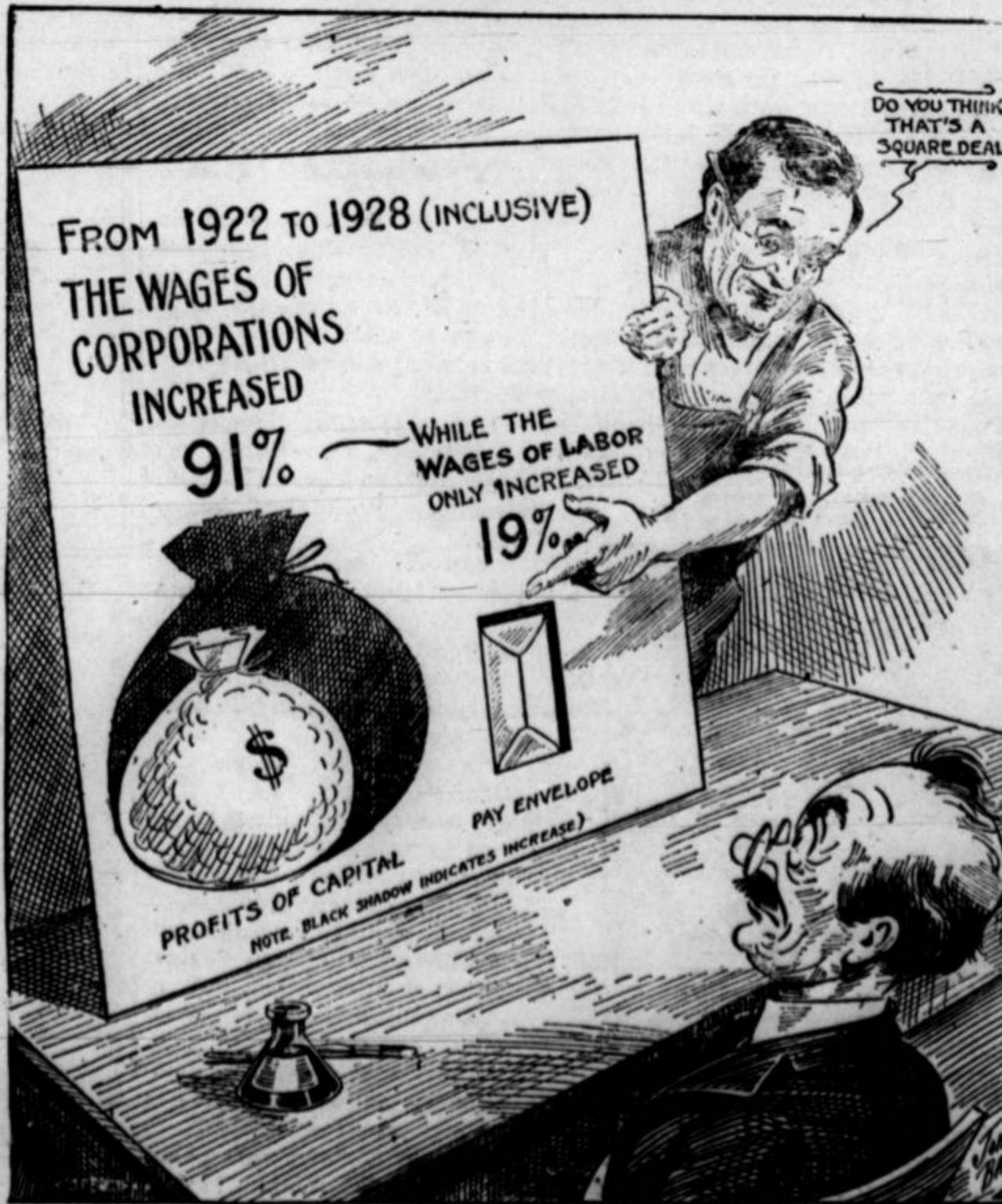
Primary elections are over. In the final fall elections much interest will be staged about the congressional candidates, because of the wet and dry issue which is being stressed.

Charles Ervin says:

"The most eloquent labor speech

I ever heard consisted of the single sentence: "Damn the patience of the working class."

PLAIN FACTS FOR PLAIN PEOPLE

Drawn for Labor by John M. Baer.

OUR AIM:

EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE,
COMMONWEALTH

VOL. XXV.

THE SOCIALIST PARTY AT WORK

Los Angeles

Over two thousand Los Angeles Socialists and sympathizers at a mass meeting ended the two day session of the N. E. C. Sunday, March 30. Trinity auditorium was packed to the ceiling when Upton Sinclair opened the meeting and introduced James Oneal, Morris Hillquit, James H. Maurer and Dan Hoan, each of whom spoke.

The banquet held on Friday also was tremendously successful, about four hundred persons being present. Collections made at both events raised the funds necessary to pay the local share of the N. E. C. expenses and leave something for party work in this city.

Interviews with each member of the committee showed that more hope was held for the future of the Socialist movement now than any time in the past sixteen years. The members had spoken over forty times on the way to the coast and the number of unsatisfactory meetings was extremely small. Plans were made at the committee meeting for taking advantage of the situations discovered.

Oneal reported that careful surveys in each place he stopped showed that the distress of the people was greater than at any time since 1894.

Committee Actions

The committee agreed that three major issues should be stressed in the Congressional platform — unemployment, old age insecurity, and disarmament. A May Day manifesto dealing with these subjects is to be issued. All locals are urged to arrange meetings and have speeches on these topics.

Literature.

One of the surprises of the committee meeting was the announcement of an offer by E. Haldeman-Julius, publisher of the little blue books, to put out a library of Socialism, in twenty volumes. A committee composed of Comrades Thomas, Laidler, Lee, Hillquit, and Oneal was appointed to prepare the outline for the library.

Oneal's leaflet "Labor's Politics" was ordered printed—and a revision of "Socialism—What It Is and How, To Get It," by Oscar Ambringer, was authorized. A pamphlet on nationalization of coal will be prepared under the direction of the executive secretary.

Speakers Bureau

The "Social Problems Lecture Bureau" was set up. Requests will be sent out immediately for persons who can speak under party auspices to send their names to the secretary, who will list them and send the lists to all sorts of non-Socialist organizations.

The question of removing the office to Washington or to Milwaukee was turned over to Comrade Sharts for an impartial appraisal of the benefits of the move. The committee requests those who favor or oppose the idea, write Comrade Sharts at Dayton, Ohio.

National Committee

The N. E. C. decided to hold its November meeting in Boston at the same time as the American Federation of Labor Convention.

From all reports and snatches of conversation heard, both the Los Angeles comrades and the members of the N. E. C. are highly elated over the success of the local meetings and of the trip as a whole.

Do Your Bit

The National Office of the Socialist Party, 2655 Washington Blvd., Chicago, has in stock new leaflets and pamphlets on unemployment and its remedies, unemployment insurance, old age pensions, out of work, etc. Write for samples and price list to this office.

Colorado

Powers Hapgood, state secretary, is assisting in organizing the miners union in Pennsylvania and in his absence the state office is in charge of Jack Boyd, 2370 East Evans Ave., Denver.

Indiana

Emma Henry, former state secretary, has been elected as recording secretary of Local Marion County and she reports that the comrades of Indianapolis were well pleased with the Oneal meeting there. The Amalgamated Clothing Workers donated the use of their hall and assisted in making the meeting a success. Comrade Henry is canvassing old members and the prospects are that the active membership will be increased as a result.

The Dakotas

Many inquiries for literature and information are being received from both North and South Dakota. The members of a farmers organization in the latter have requested that a good speaker be sent to them. In North Dakota organization work is going forward and a new local is now being formed in Upham.

Ohio

Sidney Yellen, Executive Secretary of Ohio, orders a large supply of application and membership cards and states that an intensive drive for new members is under way.

Pennsylvania

State Secretary Limbach reports that the Jessie Stephen meetings have been good and cities as one instance a forsaken mining town, where miners draw about \$20.00 in two weeks is their pay, a comparatively large audience attended the meeting, about fifty per cent being young people.

Finish Federation

Secretary Reivo reports: "The sales of dues stamps this year exceed the same period last year by nearly two thousand stamps."

When a man sneers at us mark him down as an ass for he who does not subscribe to some sort of socialism hasn't the brains to think.